

PRESES APSKATS

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

12-04-2024

Preses apskatā lasiet: LNB norisinājies lasīšanas veicināšanas programmas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2023" noslēguma pasākums; atklāta Kriša Salmaņa izstāde "Bezdarbības māktie ziloņi"; LNB Bērnu literatūras centra vadītāja Silvija Tretjakova intervijā kopā ar citiem nozares ekspertiem raksturo bērnu un jauniešu lasītprasmi Latvijā; LNB atvērta Nīderlandē dzīvojošās vācu fotogrāfes un pētnieces Klaudijas Heinermanes grāmata "Sibīrijas trimdinieki – brīvības cīnītāji"; Talsu Galvenajā bibliotēkā noritējusi tikšanās ar arhitektu un grāmatas "Kultūrtelpa – 21. gadsimta kultūras būves Latvijā" autoru Jāni Dripi; Dienvidkurzemes novada bibliotēkas sniedz bibliobusa pakalpojumu; u.c. Latvijas publisko bibliotēku aktualitātes.

Žurnālā "Alma Mater" speciālizdevums veltīts Latvijas Universitātes akadēmiskajai bibliotēkai. Žurnāls pieejams LNB Periodiskas lasītavā.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

Rīgā satiekas čaklākie lasītāji

GITA KVETKAUSKA

Saldenieki sestdien devās uz Latvijas Nacionālo bibliotēku (LNB), kurā notika lasišanas veicināšanas programmas *Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2023* svinīgais noslēgums.

24. reizi LNB satiekas grāmatu lasītāji un to autori. Programma nodrošina izplatību nesen izdotai literatūrai, māca izvēlēties sev tikamu lasāmvielu un rosina izteikties par lasīto. Lielākais ieguvums autoru un izdevēju vērtējumā ir iespēja nevilcīnoties uzzināt lasītāju domas par grāmatām. Kopumā lasišanas maratonā pagājušajā gadā iesaistījās 852 skolu un publiskās bibliotēkas, 20 553

lasītāji, sākot no piecgadniekiem līdz pat vecvecākiem. Jautāju bērnu literatūras centra vadītājai Silvijai Tretjakovai, kāpēc svarīgi organizēt šādu pasākumu? Viņa atbildēja: "Grāmatas un lasišanas prestižs sabiedrībā ir zems, bērnu lasīt prasme — vāja. Eiropas valstīs ar līdzīgām problēmām, tāpēc visas nozares ir apvienojušās, lai bērni atgrieztos pie grāmatām un viņiem tās

šķistu interesantas. Gribam atjaunot programmu *Restart lasišanai*, darīt vēl jaudīgāk, rīkot dažādus konkursus, iesaistīt ģimenes, skolas, bērnudārzus. Svarīgi, ka par vienām un tām pašām grāmatām runā un domā tik daudz cilvēku. Svarīgākais ir pirmskolas vecums, jo tajā varam bērnam radīt aizrautību. Šīs sezonas grāmatu kolekcijā bija deviņas oriģinālliteratūras grāmatas, no kurām piecas godalgotajās vietās". Lasītāju visaugstāko novērtējumu saņēmuši pazīstami latviešu rakstnieki, bet no tulkojumiem visaugstāk novērtēti lietuviešu, igauņu, vācu, katalāņu un franču rakstnieku darbi.

5+ grupā:

1. vieta — Anete Melece *Pazudušais mēdzinš*, 2. vieta — Rosio Bonilija *Katnīnī*, 3. vieta — saldenciece Ieva Samauska *Solnīš un Mīskaste*

9+ grupā:

1. vieta — Vitalija Maksvīte, Marjūs Marcinkevičs *Bete un lidojošā dzimšanas diena*, 2. vieta — Trīnu Lāna *Siekleļa Juhana gaitas*, 3. vieta — Gaja Guma *Ekle Brālis, kas nebija vajadzīgs*

11+ grupā:

1. vieta — Dzintars Tilaks *Zlatas ceļš*, 2. vie-

ta — Rēli Reinausas grāmata *Kā mans tētis atrada sev sievu*, 3. vieta — Māris Rungulis *En dien dieno soko loko tino*

15+ grupā:

1. vieta — Maviļs *Kinderlande*, 2. vieta — Igne Zarambaite *Meindzelnji*, 3. vieta — Silēna Edgāra, Pols *Beorns Mūru dāma*

Vecāku žūrija:

1. vieta — Virdžīnija Grimaldi *Laiks atkal iedeg*, 2. vieta — Delfīne de Vigāna *Bērni ir karuļi*, 3. vieta — Kristīne Ilziņa *Es neliecināju pret jums* ■

Avots: Saldus Zeme

Datums: 24-03-2024

Kriša Salmaņa uznāciens

Krišs Salmanis ir viens no spilgtākajiem Latvijas laikmetīgās mākslas pārstāvjiem. Mākslinieks domātājs, personība ar saviem uzskatiem un redzējumu, kas ir ass, dziļš, pārliecinošs. Šopavasar – laikā, kamēr Rīgā joprojām nav Laikmetīgās mākslas muzeja un arī pārējā valstī šādas mākslas telpas ir diezgan ierobežotas –, ar Krišu Salmani un viņa darbiem Latvijā var sastapties divās izstādēs – Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (LNB) un Liepājas koncertzālē "Lielais dzintars".

LNB pirmā stāva izstāžu zālē līdz 21. septembrim apskatāmajā izstādē "Bezdarbības māktie ziloņi" (kuratore Anda Boluža) jūtams, ka izpētes procesā mākslinieks ticis ar visdažādākajiem bibliotēkas speciālistiem. Bibliotēku viņš rāda kā spoguļu labirintu, kurā ceļā uz mērķi apmeklētāju vada bibliotekāru izstrādātie meklēšanas rīki. "Mūsu uzdevums bija radīt mākslas darbu par bibliotēkas informācijas sistēmām. Tādas ir vairākas, lielākoties elektroniskas, un tās labi darbojas. Taču mēs izvēlējāmies savu, ne visai skaidru sistēmu," stāsta Krišs Salmanis.



PUBLICITĀTES FOTO

Mākslinieks Krišs Salmanis strādā video, animācijas un instalāciju jomā.

Avots: Kultūrzīmes

Datums: 10-04-2024

Lasītprasme nav nezāle,

Pēdējo gadu pētījumi atklāj, ka Latvijas bērnu un jauniešu lasītprasme arvien pasliktinās, un šķiet, ka beidzot satraukums par to neaprobežojas ar kultūras aprindām vien

LINDA KUSIŅA-ŠULCE

Lai saprastu, ko darīt situācijā ar bērnu un jauniešu lasītprasmi, uz sarunu aicināju Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra vadītāju SILVIJU TRETIJKOVU, Kultūras ministrijas (KM) Kultūrpolitikas departamenta Nozaru politikas nodaļas eksperti LĪGU BUŠEVICU, Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Izglītības departamenta direktora vietnieku Izglītības kvalitātes vadības un digitālās transformācijas jomā EDGARU PLETIENU, Latvijas Grāmatniecības padomes un Grāmatziedēvju asociācijas priekšsēdētāju RENĀTI PUNKU, pirmā Siguldas bērnu un jauniešu literatūras festivāla organizētāju DACI KRECERI-VULI, kā arī dzejnieci, tulkotāju, līdz 2024. gada pavasarim VKKF literatūras nozares ekspertu INGMĀRU BALODI.

Skolotāju un vecāku iesaiste – kritisks jautājums

L. Kusiņa-Šulce: – Visi šeit pulcējušies zinām, kas stāvoklis, bez liekiem pārspilējumiem, ir tiešām slikts. Vai varu lūgt, lai katrs pasākāt pāris punktu par to, kas, pēc jūsu domām, ir tā celoni?

R. Punka: – Par šo jautājumu mēs kopā ar KM esam mēģinājuši veidot plašāku sarunu vismaz kopš 2010. gada, jo gan lasītprasme un attieksme pret lasīšanu, gan grāmatas loma izglītības procesā ir pakāpeniski samazinājusies gadu gadiem, un mēs esam vienmēr centušies atgādināt, ka tas tomēr ir viens no sturākmeņiem, uz ko izglītība balstās. Otra lieta – mainoties pasaulē, sociālajai uzbūvei, parādījušies arvien jauni un jauni kārdinājumi, izklaides iespējas, un virzība uz patērētiskumu, kas vairojama ne jau tikai Latvijā, būtiski ietekmē, jo samazinās vēlme pašam aktīvi iesaistīties procesos. Turklāt tagad jau izaugusi vesela vecāku paudze, kas neapzinās lasīšanas lomu un nozīmi, un arī skolā pieredze ne vienmēr bijusi pozitīva un pietiekami plaša, līdz ar to atbalsts lasīšanai kā vērtīgai nodarbei kļuvis mazāks nekā agrāk. Izdevīgiem – un ne tikai Latvijā – raizes dara tas, ka pēc pandēmijas ir ļoti pieaugusi sociālo tīklu ietekme uz jauniešu izvēliem un kultūras patēriņu, jo mēs redzam, ka pat tie jaunieši, kas

lasa grāmatas, to vairst nedara savā dzimtajā valodā.

S. Tretjakova: – Mēs ar izdevējiem strādājam kopā tiešām ļoti sen, piemēnesu tikai vienu punktu: kad 2011. gadā ekonomiskās krīzes situācijā no valsts lasīšanas veicināšanas programmai tika piešķirta precīzi nulle latu, rakstijam 11 ministriem, tāpat – tiesībsargam, kurš atzina, ka tas tiešām ir bērnu tiesību pārkāpums. Bet nekas jau nav mainījies, un tas ir pats nožēlojamākais, ka tik ilgu gadu mums acimredzot nav izdevies atrast dzirdīgas ausis.

Kā jau Renāte teica – mēs Eiropā neesam unikāli. Tikko atgriezios no konferences Eiropas Komisijā, un tur secinājumi bija līdzīgi. PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study; starptautisks lasītprasmes novērtēšanas pētījums – Red.), projekta vadītājs Dirks Hasteds uzsvēra, ka svaigākais pētījums nācis ar vislielāko kritumu rādītājos, kāds nekad iepriekš nav bijis, arī vecāku loma kļuvusi ļoti nešķaidra. Praktiskajās debatēs mēs piedalījāmies grupā "Lasīšanas un literatūras pedagoģija", un tās galvenie secinājumi bija, ka skolotājiem trūkst zināšanu par aktuālo bērnu un jauniešu literatūru, nepieciešams iesaistīt pašus skolēnus izvēlē, vajadzīga pieceja daudzveidīgā literatūrā un lasīšanas veicināšanas programmām.



Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra rīkotajā lasīšanas veicināšanas programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" iesaistījušies tūkstošiem dalībnieku visā Latvijā.

mus, tādēļ ilgtermiņā gribētos skatīties uz literatūru kā nozīmīgu resursu, kas būtu klātesošs izglītības procesā. Strādāt ar ģimenēm, skolām, lai atgūtu lasošo auditoriju, un īpaši pievērst uzmanību tam, ko varam darīt ar lasīšanas veicināšanu pirmskolas izglītības periodā.

viņu valodas un literatūras stundu skaits, un mēs nevaram cerēt, ka pat tad, ja skolotājam būs dota dāvana runāt ar bērniem un ieklausīties, viņam fiziski būs laiks to darīt. Jāsaprot, cik ir kontaktstundu padziļinātā darbam ar tekstu, un svarīgi būtu domāt, kā organizēt iespējamās jaunās iniciatīvas, lai tās ne-

būt ērti pieejamai informācijai par to, kas patlaban ir svarīgs un jēdzīgs, jo citādi viņi starp stundām, gatavošanos tam un e-klases aizpildīšanu to var gluži vienkārši nepamānīt, un pēc stundām viņiem tam vairst var nebūt spēka. Tātad tas varētu būt izdevīgu, padomdevēju vai kopīgo organizāciju tiešās dialogos ar skolotājiem, īpaši tiem, kuri māca literatūru. Zināms, ka šādas iniciatīvas ir, taču šķiet svarīgi izvēlot tādus noturīgus, ne kampaņveidīgus domapmaņu. Un tad vēl ir skolu bibliotēkas. Var paveikties arī ļoti jauku, draudzīgu bibliotekāri, kura neaizbaida bērnu no grāmatām, bet viņa iepērk to, kas ir spilgtāks, kam ir atlaide. Ir gadījies, ka pedagogs, kam pašiem ir bērni, man saka: "Bet pasaki, kā tad lai orientējas?" Mēdzu ieteikt, piemēram, Baltvilka balvu kā vienu no orientieriem. Vērts sākt ar to vai ar Lielās lasīšanas svētku laureātiem, vai teiksim, Lalīgās bērnu literatūras sadaļu!

L. Kusiņa-Šulce: – Man arī ir jautājums par skolu bibliotekām, kas vēl joprojām, šķiet, ir pilnīgi baltas plankums. Bet par to varbūt varam parunāt mazliet vēlāk, tagad atpakaļ pie iemesliciem un risinājumiem. Dace?

D. Krecere-Vule: – Mana pieredze salīdzinoši nav ilga, es divus gadus strādāju Siguldas novada kā literatūras projektu organizatore, patlaban

vairš neesmu šajā amatā, bet man ir priekšstats, kā šie procesi notiek vai nenotiek, un interesi par lasīšanas veicināšanu esmu saglabājis. Vienā no lietām, ko gribu izcelt, – daļā sabiedrības nav pašaprotama lasīšana kā pamatprasme daudzām citām prasēm, rodas priekšstats, ka to saista tikai ar humanitārajām zinībām vai tikai ar kultūras nozari, un nebūs iespējamas būtiskas pārmaiņas, kamer neradīsies skaidrība, kā lasītprasme attiecas pilnīgi uz ikvienu. Ka lasītprasme ir pamatprasme. Palicis prātā pētījums par to, kā mainītos 9. klases eksāmenu rezultāti matemātikā, ja 4. klase lasītprasme būtu par noteiktiem punktiem augstākā līmenī – tas parāda, cik cieši saistītas šīs prasmes, par kurām ikdienā domājam kā par pilnīgi nošķirtām.

Runājot par risinājumiem – domāju, nevienam nav zelta atslēdziņas. Tomēr ir lietas, kuras es vēlētos redzēt ieviestas praksē, piemēram, skolas, kur par lasītprasmi nav atbildīgs tikai latviešu valodas un literatūras skolotājs, bet kurā arī citi skolotāji strādā ar tekstiem, skolu kā lasīt veicinošu vidi kopumā. Es labprāt pie viena galda redzētu dažādu nozaru pārstāvjus, kas runātu un domātu, ko darīt, lai veicinātu lasītprasmi. Un vēl – vienmēr ar lielu interesi vēroju, kā notiek STEM priekšmetu popu-

RENĀTE PUNKA:

"Ir godīgi jāpasaka – lasīt ir darbs, un ir darbs interesēties par grāmatām."

PAULA ČURKSTE / LETA FOTO



Kas var palīdzēt? Sadarbība starp lasīšanas veicināšanas organizācijām tieši skolā, kultūras sektoram jāstrādā kopā, un vaig lielāku ES iesaisti lasīšanas veicināšanas politikā, lai būtu platforma, kurā savstarpēji dalīties pieredzē.

L. Buševica: – Man ļoti gribētos popularizēt daiļliteratūru kā mācību literatūras kategorijai līdzvērtīgu resursu, jo tā attīsta daudzās prasmes, kas definētas arī izglītības standartā, – radošumu, sociāli emocionālās prasmes, spēju saprast sevi un citus, radošāk atrisināt dažādus uzdevu-

I. Balode: – Daudz ko jau nosauca Renāte un akcentēja Līga, bet saredzu arī savu lomu – es tulkoju, un pēdējos gados īpaši daudz sanācis tulkot bērnu grāmatas. Esmu arī pamatskolnieka māte, un nupat nesen viņš atnāc mājas un raud, ka ir salīdzināts ar grupas biedru, jo viņa lasīšanas klade nav aizpildīta līdz galam, tāpēc gatavs jau atnest ar roku šai nodarbei un darīt kaut ko citu – lasīšana kā sacensība kādu laiku strādā, taču katras sacensības reiz beidzas. Es redzu skolotāja darbu un ne mirkli negribu to noniecināt, jo pirmkārt skolā ir kritiski mazs lat-

padarām par papildu slogu skolotājiem.

Vecāku iesaiste, piekrišanu, ir ļoti būtiska un daudzos gadījumos – nepilnīga. Pārprasta. Domāju, derētu kāda publiska kampaņa par nepieciešamību lasīt priekšā bērniem, līdzīgi kā ir kampaņas "Nebrauc dzērūmā!", jo es arī godīgi atzistu, ka vieglāk ir nelasīt. Kaut vai uzlikt, piemēram, audiogrāmatu, tā notiek bērnu darzā, bet tas strādā pilnīgi citādi nekā teksts, ko pieaugušais lasa bērnam.

Trešais punkts, ko redzu labā Rīgas skolā, saistās ar bibliotekāru un skolotāju sagatavotību. Skolotājiem ir jā-

Izjutu kaunu, ka es un citi Rietumi

«Neviens nekad nav ticis notiesāts par padomju varas noziegumiem pret cilvēkiem»

Undine Adamaite

LATVIJAS Nacionālās bibliotēkas Klīversalas zālē 27. martā tika prezentēta Nīderlandē dzīvojošās vācu fotogrāfes un pētnieces Klaudijas Heinermanes grāmata *Sibīrijas trimdinieki – brīvības cīnītāji (Siberian Exiles – Freedom Fighters)*, kas ir otrais darbs viņas veidotajā fotogrāmatu triloģijā par padomju režīma deportācijām no Baltijas valstīm uz Sibīriju. Trīs daļās aculiecinieki stāsta par sieviešu un bērnu izsūtīšanu uz attāliem Sibīrijas nostādiem, dzīvi Gulaga nometnēs, organizēto pretošanos padomju okupācijai un aukstā kara sākumu.

«Neviens nekad nav ticis notiesāts par padomju varas noziegumiem pret cilvēkiem. Putina Krievijā Staļina pagātne atkal tiek paslaucīta zem tepiķa, tāpēc man ir tik svarīgi saglabāt stāstus, kas mums bija apslēpti aiz dzelzs priekšskara. Tie ir jāuzklausa, lai palīdzētu veidot pareizu historiogrāfiju,» savu galveno motivāciju šīs fotogrāmatu triloģijas radīšanai atklāj Klaudija Heinermane.

Projekta īstenošanas laikā fotogrāfe daudzkārt apmeklēja Baltijas valstis, lai ierakstītu četrpadsmit pretošanās kustības dalībnieku iespaidīgos dzīvesstāstus. Viņa iedziļinājās arhīvu materiālos un klejoja pa plašajiem mežiem, kas tik ilgi bija daudzu nacionālo partizānu slēptuve. Grāmata *Sibīrijas trimdinieki – brīvības cīnītāji* apkopoti astoņu Latvijas brīvības cīnītāju – Ernesta Rudzrogas, Birutas Rodovičas, Hildas Miežites, Imanta Grāviša, Jāņa Zemanta, Līdijas Iasmanes, Martas Vuskānes un Mihailas Supes – dzīvesstāsti.

Autores stāsts

Klaudija Heinermane (dzimusi 1967. gadā Izerlonā, Vācijā) studējusi tēlotājmākslu un dokumentālo fotogrāfiju. Šobrīd viņa ir ārštata foto-



▲ «PUTINA Krievijā Staļina pagātne atkal tiek paslaucīta zem tepiķa, tāpēc man ir tik svarīgi saglabāt stāstus, kas mums bija apslēpti aiz dzelzs priekšskara. Tie ir jāuzklausa, lai palīdzētu veidot pareizu historiogrāfiju,» savu galveno motivāciju veidot fotogrāmatu triloģiju *Sibīrijas trimdinieki* atklāj fotogrāfe un pētniece Klaudija Heinermane.

PUBLICITĀTES FOTO

Ir svarīgi, ka par mūsu vēsturi stāsta citi Eiropas tautu gaišākie cilvēki. Sandra Kalniete

grāfe, kas dzīvo Delftā, Nīderlandē. Galvenokārt pievēršas ilgtermiņa dokumentāliem projektiem un mūsdienīgu vēstures problēmām, kā arī genocīdam un kara sekām. Klaudija Heinermane līdz šim ir izdevusi septiņas fotogrāmatas un piedalījies daudzās publikācijās gan Nīderlandē, gan ārvalstīs. Fotogrāfes darbi ir atrodamā dažādās kolekcijās un

tikuši eksponēti vairākos muzejos.

2015. gada novembrī viņa izdeva savu godalgoto fotogrāmatu *Wilku bērni. Pēckara stāsts (Wolfskinder. A Post-War Story)*. Septiņus gadus fotogrāfe strādāja pie projekta *Sibīrijas trimdinieki*, kurā ietvertie darbi 2023. gadā tika izstādīti Nīderlandes fotomuzejā Roterdamā. No 2020. līdz 2023. gadam viņa izdeva

visas triloģijas daļas, kas novērtētas ar balvām Vācijā un Nīderlandē. 2024. gada februārī Klaudija Heinermane tika apbalvota ar Igaunijas Republikas Māras Zemes Krusta ordeni.

Izdzīvojušo spēks

«Šonedēļ mēs pieminējam ļoti skumju 75. atceres gadadienu kopš masveida deportācijām 25. martā. To mērķis

bija iznīcināt pretošanos padomju režīmam. Dienmēl vēsture var atkārtoties. Šodien Ukraina cīnās par savu neatkarību pret Krievijas agresiju. Tūkstošiem ukraiņu bērnu ir tikuši prettiesiski aizvesti prom no savām mājām un ģimenēm. Bet esam iemācījušies, ka režīms nevar salauzt cilvēku nelokāmo garu. Es vēlos paust savu apbrīnu masu deportācijās izdzi-

Avots: Diena

Datums: 09-04-2024

nos zinājām tik maz

«ci,» saka vācu fotogrāfe Klaudija Heinermane



▲ **FOTOGRĀFE** Klaudija Heinermane savā darbībā galvenokārt pievēršas ilgtermiņa dokumentāliem projektiem un mūsdienu vēstures problēmām. PUBLICITĀTES FOTO

vojušajiem. Jūsu spēks ir atstājis neizdzēšamu nospiedumu, un jūsu spēks turpinās iedvesmot nākamās paaudzes,» fotogrāmatas atklāšanā teica Nīderlandes Karalistes vēstniece Klaudija Magdalena Njo Piterse un citeja Līdijas Lasmanes vārdus: «Dzīvē ir tikai viena patiesi nozīmīga lieta – izvēle darīt labu. Un mums vienmēr ir šī izvēle.»

«Klaudijas Heinermanes fotoizstāde un trilōģija ir fundamentāls ieguldījums Latvijas un Baltijas valstu vēstures dokumentēšanā un komunisma noziegumu atmaskošanā. Ir svarīgi, ka par mūsu vēsturi stāsta citi Eiropas tautu gaišākie cilvēki. Tāpēc, ka viņus lasītāji pazīst

un viņiem uzticas. Esmu pārlicināta, ka Klaudija Heinermane, intervējot Baltijas valstu politiski cietušos cilvēkus, viņu stāstījumos saklausīja nianšes un ievēroja detaļas, kuras mums, kas esam to piedzīvojuši, varbūt pat ir pasliedējušas garām. Tāpēc, ka mēs savus stāstus redzam no iekšienes. Tāpēc, ka tie ir daļa no mums,» uzsvē Eiropas Parlamenta deputāte Sandra Kalniete, kura par savu uzdevumu ir izvirzījusi «palīdzēt ierakstīt dzelzs priekšskara vēsturi Eiropas kopējā vēsturē». Tas ir prasījis daudzu cilvēku neatlaidīgu darbu, lai 20 gados Eiropas politikajā un akadēmiskajā elitē radītu izpratni par mūsu patieso vēsturi, jo,



▲ **PROJEKTAM** *Sibīrijas trimdinieki* fotogrāfe Klaudija Heinermane ir veltījusi septiņus gadus. PUBLICITĀTES FOTO

Sandras Kalnietes vārdiem sakot, mums uzvarētāji – Padomju Savienība – bija ļaunie». Viņaprāt, tieši tāpēc fotogrāfes darbs ir tik nozīmīgs, jo «palīdz saliedēt Eiropas vēsturi».

Sabiedrības rētas

«Pirms desmit gadiem, kad Lietuvā strādāju pie cita projekta, es bieži dzirdēju par deportācijām uz Sibīriju. Tas mani aizskāra. Skolā es mācījos par Gulaga sistēmu, bet nekad nebiju dzirdējusi, ka uz nomaļām vietām izsūtīja arī tik daudzas mātes ar bērniem. Apmeklēju Viļņu, Rīgā un Tallinā vairākus muzejus, lai vairāk izstudētu šo vēsturi. No uzzinātā par deportāciju apmēriem, kas izpostīja tik daudzas ģimenes un atstāja dziļus ievainojumus un rētas sabiedrībā, mani pārņēma šausmas. Es izjutu kaunu, ka es un daudzi citi Rietumos zinājām tik maz par šo vēsturi,» stāsta Klaudija Heinermane. Viņa uzsāka šo projektu 2016. gadā ar pārlicību, ka «jūsu vēsturei ir jābūt mūsu kolektīvās atmiņas daļai». Tajā laikā fotogrāfei bija nodoms veidot vienu grāmatu, bet pētījumu laikā, dzirdot tik daudzus stāstus, kuri ir pelnījuši, lai tos dzirdētu, grāmata izauga

līdz trilōģijai. «Un arī trīs grāmatas nav pietiekami, lai izstāstītu šos stāstus,» secina Klaudija Heinermane.

Trilōģijas pirmā daļa atklāj sešu izdzīvojušo lietuviešu liecības. To, kuri kā bērni bija izsūtīti aiz polārā loka pie Laptevu jūras. Šeit apkopotas 3000 izsūtīto ciešanas, kuriem mīnuss piecdesmit grādu aukstumā bez ēdiena un silta apģērba bija jārupējas par Ļenas upes zivsaimniecības uzplaukumu. Otrā daļa, kuras vāku rotā Līdijas Lasmanes pelēko acu skaidrais skatiens, ir veltīta brīvības cīņtājiem pret padomju okupācijas režīmu.

Trilōģijas trešā daļa ir balstīta uz igauņietes Marju stāstu, kuras tēvu 1945. gadā izsūtīja uz Gulaga nometni Kazahstānā, bet pati ar mammu nonāca Dienvidsibīrijā pie Kazahstānas robežas, kur 1953. gada 12. augustā Marju bija lieciniece veiktajam ūdenražā bumbas sprādzienam. Fotogrāfe devās uz Kazahstānu, lai vienlaikus pētītu Gulaga nometņu pēdas un testa kodolsprādzieni vēsturī Semipalatinskas poligonā, meklējot kopīgas sakarības. Savulaik kartē neiezīmētājā un slēgtajā Kurčatovā Klaudija Heinermane runājusi gan ar kodolizmēģinājumus iesaistītajiem darbiniekiem, gan vietējiem iedzīvotājiem, kuri no bērības atceras zemestrīces sajūtas un skaitās, bet baisās atomsēnes aprises debesīs.

Īpaši savilņojošu mirkli fotogrāfe piedzīvojusi izstādes *Sibīrijas trimdinieki* atklāšanā Roterdamas fotomuzejā. Lietuvas un Igaunijas prezidenti, aiztaupot diplomātiskas runas, uzreiz, pētot fotogrāfijas, ir sākuši dalīties savos ģimenes stāstos. Tieši šajā brīdī Klaudija Heinermane sapratusi, cik vajadzīgs ir bijis viņas darbs un ka Baltijas valstīs patiešām grūti atrast kādu ģimeni, kuru izsūtīšanas traģēdija nebūtu skārusi personīgi. ●

Talsu novadam Latvijas kultūrtelpā — sava īpaša vieta

Kristīne Briede

Talsu Galvenajā bibliotēkā 3. aprīlī norisa tikšanās ar grāmatas «Kultūrtelpa — 21. gadsimta kultūras būves Latvijā» autoru arhitektu Jāni Dripi, ar kuru sarunājās Latvijas Nacionālās bibliotēkas atbalsta biedrības direktore Kārīna Pētersone. Talsu novads grāmatā ir īpaši pārstāvēts, jo tajā ietvertas sešas mūsu puses kultūras būves.

Kārīna Pētersone tikšanās reizē, stāstot par grāmatu, ievadvārdos līdzdala, ka pirms desmit gadiem Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB) iegāja savā jaunajā mājvietā — Gaismas pilī. Un tās atklāšanas sarīkojuma vadīšana uzticēta arhitektam Jānim Dripem kopā ar viņu, kad arī izveidojis šīs runātāju un stāstnieku «duets», kurš nu ciemojas Talsu Galvenajā bibliotēkā.

«Latvijas Nacionālās bibliotēkas atbalsta biedrībā ar Jāni Dripi darbojamies kopš 1998. gada, kad tā arī dibināta. Un Jānis ir šīs lieliskās grāmatas autors, kurš pazīstams arī kā arhitektūras apskatnieks. Mums ir arī skaistas atmiņas, tāpēc arī kopā esam iesākuši performēt un braukt pie cilvēkiem. Biedrību dibināja, lai atbalstītu jaunās bibliotēkas būvniecības ideju. Apskrējuši jau ir vairāk nekā 25 gadi, un šī biedrība darbojas arī kā izdevējs. Un mums bija liels prieks strādāt pie šīs grāmatas kā izdevējiem,» pastāsta Kārīna Pētersone.

Jānis Dripe veidojis vairākas grāmatas, veltītas tieši LNB veidolam un tās arhitektam Gunāram Birkertam, kurš ir pasaulē ievērojamākais latviešu izcelsmes arhitekts un viens no redzamākajiem 20. gadsimta otrās puses arhitektiem ASV.

K. Pētersone turpina: «Šie kopīgie projekti mums ir devuši labu izpratni, ka mēs kā biedrība varam lieliski darboties arī kā izdevējs. Un mēs bieži iegriežamies arī novados, jo strādājam ar visu Latvijas bibliotēku tīklu. Gribam redzēt sakoptas bibliotēkas novados ar mūsdienīgu vidi un pakalpojumiem, tāpēc atbalstām daudzās lauku bibliotēkās skaistas vides un telpu radīšanas iespēju. Tas ir viens no mūsu aicinājumiem. Arī šajā grāmatā parādās šodienīgas un skaistas bibliotēkas no daudziem novadiem.»

Talsu novads — kultūras būvēm labvēlīga vide

Latvijā, kā atklāj LNB atbalsta biedrības direktore, ir apmēram 800 publisko bibliotēku, neskaitot skolu bibliotēkas. «Katrā pagastā ir bibliotēka. Uzrunājām šo mazo bibliotēku tīklu bibliotekārus, sakot: «Ja tev ir sapnis, tad raksti mums, un mēs nāksim talkā. Ar pašvaldībām, kurām ir ambīcijas un kuras nav vienaldzīgas, vienojāmies, ja kāds šīs sapnis ir pārliecināts, mēs uz pusēm ar pašvaldību šo pārmaiņu projektu finansēsim. Trīs gadu laikā tapušas jau ļoti skaistas telpas tieši bērniem un



«Mums šīs grāmatas izveide šķita svarīga, jo pasaulē tiek iznīcinātas kultūras vērtības. Svarīgi, ka mēs savā ģeogrāfiskā vidē varam joprojām būt laimīgi un pamosties brīvā valstī, tāpēc šķita, ka vajag kaut ko apliecināšu — vajag radīt kaut ko, par ko pašiem un citiem ir prieks un gribas lepoties,» teic arhitekts Jānis Dripe.

Edgara Lāča foto

jauniešiem, jo nenoliedzami, ka mums ir raizes par šīs paaudzes lasīšanas tendencēm.

Liels prieks par pašvaldību lēmējumiem, kuri apzinās, cik liela nozīme ir bibliotēkai, muzejam, saieta namam, teātra telpai kādā kopienā. Bibliotēkām šodien ir ārkārtēji plašs funkciju loks, bet problēma ir tā, ka daudz no tā, ko šīs iestādes piedāvā un dara, neparedz ne bibliotēku likums, ne tiesību akti. Tur bibliotēkas parādās tikai kā grāmatu krātuves, kuras var eksistēt arī bez cilvēkiem. Tad reizēm ir pārestības sajūta, kad redzam, ka dažas pašvaldības nav tik domājošas par kultūras būvēm un izmanto likuma nepilnības, iznīcinot šīs vietas. Pašvaldības darbojas ļoti atšķirīgi, tāpēc ir jānovērtē tas, ka Talsu novada pašvaldībā apzinās šīs vērtības, jo tā nav ikdienu visur un vienmēr,» komentē K. Pētersone.

Ne vienas dienas jautājums

Savukārt Jānis Dripe, pirms komentē savas plašās un izvērtās 392 lappušu biezās grāmatas veidošanas ideju, atsaucas uz Ojāra Vācieša pausto: «Viss, kas notiek šodien, jau nav dzimis šodien. Šūpoles ir kārtas agrāk.» Un ne jau vienā dienā mēs tikām pie 83 būvēm, kas šajā grāmatā. Un ne vienā dienā tapa Latvijas Nacionālā bibliotēka kopš Gunāra Birkerta pirmās skices līdz gatavai ēkai, jo pagāja tieši 25 gadi.

Mums šīs grāmatas izveide šķita svarīga, jo pasaulē tiek iznīcinātas kultūras vērtības. Mēs labi redzam, kas, piemēram, notiek Ukrainā, kad iet bojā arī bibliotēkas un tās krājumi. Mēs zinām par Mariupoles teātri un citām vietām. Svarīgi, ka mēs savā ģeogrāfiskā vidē varam joprojām būt laimīgi un pamosties brīvā valstī, tāpēc šķita, ka vajag kaut ko apliecināšu — vajag radīt kaut ko, par ko pašiem un citiem ir prieks un gribas lepoties. Arī starptautiski,» teic arhitekts un atzīst, ka darbs pie šādas grāmatas sniedz gandarījumu par kolēģu — arhitektu radošu veiksmi un lepnību par savu valsti.

«Tik daudz un tik dažādu jomu kultūras būvju kā šī gadsimta ievadā nekad Latvijas 105 gadu vēstu-

rē nav tapis. Kultūras infrastruktūras vērienīgais piensums noteikti ir 21. gadsimta sākuma redzamākais notikums Latvijas būvmākslā. Lai arī Rīgas dominānte Latvijas kultūras un ekonomiskajos procesos nav apstrīdama, tieši jaunas mākslas un izziņas ēkas ir vajadzīgas valsts reģionu un mazo pilsētu dzīves kvalitāti.»

Grāmatā ir arhitekta fotogrāfijas, un viņš atzīst, ka tas, kā Latvijā sadzīvo kultūras mantojums ar jauno arhitektūru, ir viena no mūsu zemes lielākām vērtībām, ko var teikt arī par Talsu novadu.

Talsu novads pārstāvēts īpaši plaši

Kārīna Pētersone un Jānis Dripe pauzē prieku, ka Talsu novadam ir, ar ko lepoties, ko parādā arī grāmatā iekļuvušās sešas kultūras būves, jo citi novadi nav tik plaši pārstāvēti. Tajā iekļauta Talsu Galvenā bibliotēka, «Radotā sēta», Sauleskalna brīvdabas estrāde, Rojas vasaras koncertzāle, Sabiles sinagoga — mākslas, kultūras un tūrisma centrs, Jēgerlejas brīvdabas estrāde Mērsragā. Arhitekts teic, ka Nauris Puntulis īpaši atgādinājis, ka Talsu Galveno bibliotēku noteikti nedrīkst aizmirst, jo tā tik skaista pārtapusi no universālveikala.

Kārīna Pētersone savukārt kultūras būves, ja to arhitektoniskais veidols ir veiksmīgs, vērtē arī pēc tajās ietvertā simbolisma, ko šī būve sevi iemieso: «Ar to šīs kultūras būves ir mūsu identitātes glabātājas. Ja esam spējusi šā gadsimta sākumā 20 gadu nogriezni tik daudz ieguldīt tieši kultūras būvēs, Jānis ar šo grāmatu ir parādījis mūsu nācīgas varēšanu. Tas ir spēka apliecinājums.»

Grāmatā iekļautās kultūrvietas ir nozīmīgas ne tikai kā fiziskas telpas, tās koncentrē latvisko identitāti, vērtības, mantojumu, tradīcijas. Tas ir īpaši nozīmīgi lielajām nācijām. Katra bibliotēka, muzejs, koncertzāle, skola ir apliecinājums Latvijas apņēmībai, gribai un varēšanai. Šī grāmatā ir stāsts pasaulei par Latviju un latviešiem un stiprinājums mums pašiem — mūsu pašvērtībai, lepnumam un patriotismam. ■

Aktīvs laiks Salaspils novada bibliotēkā

21. marta vakarā Salaspils novada bibliotēkas Bērnu un jauniešu apkalpošanas nodaļā notika "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2023" noslēguma pasākums. Bibliotēkā viesojās rakstniece Daina Tabūna, kura iepazīstināja klausītājus ar savu pirmo garstāstu bērniem "Lasis Stasis un Atlasijas okeāns".

Stāsts vēsta par mazu lasēnu, viņa iepazīšanos ar upi, Baltijas jūru, zivīm un citiem ūdens iemītniekiem, par dabisku un cilvēku izraisītu briesmu pilno ceļojumu uz Atlasijas okeānu – tā okeānu dēvē laši. Grāmata vairo izpratni par dabu, ekoloģiskiem procesiem un vides apdraudējumu, pastāsta bērniem, kādu apdraudējumu jūras iemītniekiem var nodarīt nejausi gaisā palaists balons. Tāpēc kopīgi tika pārrunāta mūsdienās ļoti aktuāla problēma par dabas piesārņojumu, kā tas ietek-

mē Baltijas jūru, un ko mēs varam darīt, lai to mazinātu, piemēram, šķirot atkritumus.

Pasākuma izskaņā teicām paldies un sveicām bērnu žūrijas ekspertu Ralfu Ati Terehovu, kurš viens no pirmajiem deva savu vērtējuma par kolekcijas grāmatām! Paldies visiem, kas atnāca un atbalstīja!

Bibliotēku nedēļa

No 22.-26. aprīlim bibliotēkas visā Latvijā svinēs savu darbu, popularizējot pakalpojumus, pievēršot sabiedrības uzmanību

aktuāliem jautājumiem un norisēm nozarē, kā arī akcentējot ieceres nākotnei. Salaspils novada bibliotēka gaidīs interesentus uz tikšanos ar rakstniekiem Viesturu Ķeru (17. aprīlī) un Eviju Gulbi (26. aprīlī), kā arī novadnieku stāstu vakarā 25. aprīlī par Daugavas appludinātajām mājām. Filiālbibliotēkās - tematiskas izstādes, veltītas lasītprīkam un piedzīvojumam, kurā aizved grāmatas. Uz tikšanos bibliotēkā pie grāmatu plaukta!

Salaspils novada bibliotēka

Avots: Salaspils Vēstis

Datums: 28-03-2024

Ainažu bibliotēkā viesojas Ivars Brauns un Iveta Pudāne

Marta beigās Ainažu bibliotēkā lasītāju klubīņš *Vārds* tikās ar dzejnieci Ivetu Pudāni. Par viņas nokļūšanu līdz Ainažiem bija parūpējies ilggadējs bibliotēkas draugs, kuģa kapteinis Ivars Brauns kopā ar dzīvesbiedri Ilzi. Tāpat bibliotēkas mecenāts iepriecināja klātesošos gan ar grāmatu dāvinājumiem lasītājiem, gan bagātīgu cienastu.

Ar kurzemnieci Ivetu no Vānes viņi ir vēstuļu draugi kopš bērnības. Iepazīstinot sanākušos ar viesiņu, I. Brauns teica: – *Kā mazam bērnam Latvija likās tik liela, tādēļ aizbraukt ciemos tik tālu – uz Vāni – bija teju neiespējami. Tā nu rakstījām vēstules. Laikam ritot, kādā brīdī mūsu ceļi pašķīrās. Bet nejausi satikāmies, kad mūsu bērni Rīgā sāka iet vienā klasē. Tad uzpazinu, ka tā taču mana vēstuļu draudzene. Mūsu dzīves ir kā sliedes, tomēr ne tik paralēlas, lai katrs savā vien dzīvotu. Tomēr tās ir tuvu viena otrai. Ik pa laikam satiekamies un komunicējam. Viņa ir sirds paziņa, kuru izjūtu, pat klāt neesot. Tāpēc vēlējos, lai jūs satiekat Ivetu, jo viņai netrūkst rādāmā un stāstāmā, turklāt krājumā ir daudz dzejoļu.*

Iveta, kura Ainažu bibliotēkā cieņojās pirmo reizi, šobrīd dzīvo Rīgā un strādā privātajā bērnu dārzā *Lotte*. Dzejas



Viesi Ainažu klubīņā *Vārds*

rakstīšana ir liela viņas dzīves sastāvdaļa, un caur vārsēm viņa runā par vērtībām

cilvēku dzīvēs. Izdevniecībā *Domu pērles* autorei iznākuši krājumi *Citas vērtības* un *Sajūtu gadalaiki*.

– *Mana tēta tētis Andrejs Priede bija dzejnieks. Viņš bija draugos ar Mirdzu Ķempi. Savukārt tēta vecmāmiņa bija bibliotekāre. Tomēr es sevi kā dzejnieci nepozicionēju, lai gan dzeja vienmēr ir ļoti patikusi un savā būtībā esmu tāda sena dvēsele. Domāju, ka man vairāk piestāvētu apzīmējums "valodas meistare". Rakstu jau sen, no skolas laikiem. Piedalījos konkursos, sūtīju savas rindiņas uz avīzēm, bet nekad man nešķīta, ka daru ko lielu vai nozīmīgu. Savulaik daudz lasīju Āriju Elksni, kuras dzejas rindas šķīta dziļas un saistošas pat man kā bērnam. Likās – cik skaisti cilvēks var rakstīt, cik skaistas rindas! Ar tādu grāmatu un dzejas pasauli esmu uzaugusi, – stāstīja Iveta.*

Visi klātesošie teica viņai sirsnīgu paldies par brīnišķīgo dzejas lasījumu un dvēselisko noskaņu, kas klausītājos raisīja neapraķstāmas emocijas. – *Pateicoties bērības vēstuļdraugam Ivaram, mana dzeja šodien izskanēja viņa dzimtajos Ainažos. Un paldies šejienes bibliotēkai par viesmīlīgo uzņemšanu! Tā bija lieliska enerģijas apmaiņa! Lepojos, ka mana dzeja aizkustina, liek aizdomāties un iedvesmo! – pateicībā pauda Iveta.*

Laura IRMEJA
Sanitas KĀNĪTES foto

Avots: Auseklis

Datums: 09-04-2024

Ja ir garlaicīgi, nāc uz bibliotēku!

Valsts svētkos nominācijā "Ugāles jaunā cerība" apbalvoja Ugāles bibliotēkas Bērnu nodaļas vadītāju Daci Krūzī – par aktīvtīrīt bērnu lasītprasmes attīstīšanā. Nu viņa strādā arī Usmas bibliotēkā. Dace ir vadītājas pienākumu izpildītāja.

"Atceros, ka bērnībā bija grāmatas, kas man ļoti patika, un tās varēju parlasīt pat desmit reizi. Vēl tagad, ieraugot bibliotēkā tieši šīs grāmatas, pāri skrien sudrāns, un es atmiņos, kāpēc man patika tās lasīt. Ugālē strādāju nesen, kopš pagājušā gada vasaras – jūlija. Nācu ar jaunu jaudu un idejām, bet es pat nezinu, kā man radās vēlme radīt bērnos lasītpraksi. Darbu bibliotēkā man piedāvāja tās vadītāja Inese Rumpa, jo zināja, ka man ir trīs bērni, tāpat ir arī redzējums, kas viņus piesaista un aizrauj. Pirmajos mēnešos mēģināju saprast, kas isti notiek bibliotēkā, bet septembrī, kad sākās skola, mani radās enerģija darīt vēl un vēl. Iprojām ir tā, ka gribas vairāk, nekā spēju paveikt. Bet mani motivē tas, ka bērni ir ļoti atsaucīgi un viņiem ļoti patik, ka ar viņiem darbojas."

Februāris Ugāles bibliotēkas Bērnu nodaļā bija Margarītas Stārstes mēnesis, un Dace īpaši aicināja pie sevis ciemos pirmskolas izglītības iestādes "Lācītis" audzēkņus, jo skolēni jau ir iestāģājuši taciņu uz grāmatu krātuvi. "Es iepazīstināju jaunos lasītājus ar Margaritu Stārsti, katrā pasākumā bija atvēlēts laiks spēlēm un pat vingrojumiem. Idejas noskatu sociālajos tīklos vai arī kāds

ar tām labprāt padalās semināros, un es tās izmantoju nodarbībās. Martā izmēģinājām, kā ir tad, ja grāmatas publiski lasa omes. To bibliotēkā darīja četras lieliskas vecmāmiņas, un man ļoti patik, ka pie mums nāk arī pieaugušie – vecāki un vecvecāki."

Dace arī Usmā organizē pasākumus, un šajā pagastā viņas dzinējspēks ir tautas nama vadītāja Elana Jurgena un amatieratētra "Sufflē" režisore Laila Grunte. "Esam izdomājušas, kā arī Usmā rosināt bērnus lasīt, pasākumu otrajā daļā piedāvājot kaut ko aktīvāku. Mazajiem ir grūti ilgstoši lasīt pašiem vai klausīties, kā to dara pieaugušie, tāpēc meklēju līdzsvaru, ierosinot iesaistīties radošajās darbnīcās. Un rezultātā mums ir ļoti apmeklēti pasākumi. Lai par tiem paziņotu, nepietiek izlikt paziņojumus, laba lieta ir "WhatsApp" grupas, kurās informēju un atgādinu, un prieks, ka vecāki bieži atved bērnus pie manis. Pagājušajā rudenī skolēnu brīvlaikā organizēju Vinnija Pūka nedēļu, un pirmajā dienā atnāca bērni, kuri nav ikdienas lasītāji, turklāt lielākā daļa pat nebija ugalnieki, bet tie, kas atbraukuši ciemos pie vecvecākiem. Man gribas ticēt, ka viņiem palika labs priekšstats par Ugāli – ka mums arī brīvlaikā ir, ko darīt. Aprīlī, kad ir bibliotēku nedēļa, runāsim par novadnieku Herbertu Dorbi. Galvenais ir tēmu pielāgot mūsu lasītāju interesēm, tad viss notiek aizraujoši!"

Runājot par lasīšanu, Dace velta laiku katram bērnam individuāli, lai atrastu tieši to, kas

uzrunā konkrēto meiteni vai zēnu. Bibliotekāre, paņēmusi no Ventspils bibliotēkas grāmatas angļu valodā, vēlējās saprast, vai par tām būs interese, un izrādījās, ka šie eksemplāri bija pieprasīti. Dace ir pretimnākoša un ieklausās lasītāju vēlmēs, piemēram, viņi Bērnu nodaļā, netraucējot citiem, drīkst sarunāties un spēlēt spēles, bet tie, kas vēlas palasīt klusumā, var to darīt atsevišķā telpā. Visbiežāk bibliotēkā iegriežas 4.–5. klases skolēni, kā arī Ugāles Mūzikas un mākslas skolas audzēkņi. "Es visiem jaunajiem ugalniekiem, saku: "Ja tev nav, ko darīt, ja mājās esi viens un ir garlaicīgi, nāc uz bibliotēku!" Mēs te gaidām katru, patiešām katru."

Kad iepriekšējā Usmas bibliotēkas vadītāja devās pensijā, Dace piekrita kļūt par viņas pēcteci un ir apmierināta ar šādu darba režīmu. Kad viņai kāds vaicāja, vai tiešām var iespēt strādāt divās vietās, Dace enerģiski atbildēja: "Kāpēc ne?"

"Man ļoti patik strādāt arī Usmā. Tur es lielākoties tiekos ar pieaugušajiem lasītājiem, kuri tik ļoti nav jāizklaidē. Sākumā bāzjos, kā usmenieki mani uzņems, bet esmu iejutusies, un kāds jēnānā tikai, lai sasveicinātos. Usmā esmu otrdienās un piektdienās. Pēcpusdienās iegriežas bērni, kas ir atbraukuši no Ugāles vidusskolas, un mēs vismaz apsveicināties. Kad uzsāku darbu Usmā, saaicināju vietējos iedzīvotājus – ne tikai, lai iepazītos, bet arī uzzinātu, ko viņi vēlas darīt. Tā atklājās, ka pieaugušie usmenieki grib spēlēt galda spēles. Sa-



Dace ir apņēmības pilna vēl labāk iemācīt bērniem lasīt skaļi, jo šī prasme attīsta arī valodu.

INGAS ANDRAS LEIGUTES FOTO

nāk vairāk nekā desmit cilvēku. Un man ļoti patik jau pieminētā sadarbība ar Elanu un Lailu, jo mēs arī Usmā visas kopā mēģināsim attīstīt bērnu lasītprasmi. Sākumā to darījam, ņemot palīgā divu mērķaķēnu tēlus un cepot pankukas. Usmas bibliotēkai šogad būs 100, un mums jau ir ie-

ceres, kā šos svētkus vajadzētu svinēt. Mani sākumā nedaudz izbrīnīja, cik usmenieki iestāģas cits par citu un savām vērtībām. Bibliotēka ir viņu sastāvdaļa, un cilvēkiem bija svarīgi saprast, kas es esmu un ko grasos darīt."

Marlena Zvaigzne

Avots: Ventspils Novadnieks

Datums: 09-04-2024

Palīdz neiznīkt lasīt

Dienvidkurzemes bibliobuss grāmatas pieved pēc

Valija Beluza

JA Muhameds neiet pie kalna, kalns iet pie Muhameda. Ja cilvēks nespēj nokļūt līdz bibliotēkai, tā dodas pie cilvēka. Mobilās filiālbibliotēkas pamatfunkcija ir nodrošināt pakalpojumus pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai. Ogres un Dienvidkurzemes iedzīvotāji grāmatu krātuves uz riteņiem ierašanos gaida ar nepacietību. Dienvidkurzemes novada pašvaldība nodrošina bibliobusa darbību, un tā salonā ir daudzpusīga lasāmviela, stāsta Grobiņas pagasta bibliotēkas sastaptā Santa Aškāja. Pirms došanās ceļā bibliotekāre papildina «kravu», ar grozu nesot lasītāju pasūtīto lasāmvielu.

Ari iespēja socializēties

Mēneša laikā bibliobusam pēc iepriekš noteikta grafika ir jāizbrauc seši dažādi maršruti. «Nodrošinām pakalpojumu desmit pagastos, aptuveni 47 pieturvietās. Lasītāju skaits mainās, jo kāds pievienojas lasītāju pulkam, cits tajā reizē negrib neko ņemt. Censāmies piebraukt pēc iespējas tuvāk mājoklim un vienam cilvēkam veltīt minūtes piecpadsmit. Ja bibliobusa pieturvietā gaida vairāki lasītāji, apkalpošanas laiks tiek palielināts atkarībā no cilvēku skaita. Ar dažiem lasītājiem parunājamos ilgāk: ja cilvēks reizi mēnesī var kādam izstāstīt savu bēdu, viņš jūtas uzklauts. Un varbūt tā viņam ir vienīgā iespēja socializēties. Pērn mums bija 182 pastāvīgie lasītāji, šogad nākuši klāt deviņpadsmit,» Santu Aškāju priecē lasītāju skaita pieaugums.

Bibliobusa izbraukumu grafiks tiek publicēts novada pašvaldības informatīvajā izdevumā *Dienvidkurzeme*. Izveidojusies lieliska sadarbība ar novada bibliotekārem, ņemot grāmatas starpbibliotēku abonementā. Tie, kuri mīt nomaļās vietās, tiek mudināti saņemt bibliobusu, kas var pievest grāmatas, žurnālus, CD, USB ierakstītas klausāmas grāmatas, arī palielinātās drukas grāmatas no Dienvidrietumu bibliotēkas (iepriekš Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Liepājas filiālbibliotēka).

Līdz visiem šī informācija nav nonākusi, un dažs jopro-



▲ **«MANI lasītāji ir izglītoti – grib lasīt arī jaunākos izdevumus, kas izreklamēti žurnālos, kultūra Zanes Nuts grāmata *Džekpots* un Donnas Tartas *Ciglītis*. Bijušās skolotājas pieprasa «gudru» literāri lasītājiem, jo ar Danielu Stilu diez vai šodien var pārsteigt,»** stāsta Grobiņas pagasta bibliotekāre

«Ar dažiem lasītājiem parunājamos ilgāk: ja cilvēks reizi mēnesī var kādam izstāstīt savu bēdu, viņš jūtas uzklauts»

jām domā, ka pakalpojums ir par maksu. Februāri bibliobusa komanda dzirdējusi laucinieku bažas: pasts slēgts, skola ciet, varbūt arī bibliobusa drīz nebūs...

Vai iedzīvotāji nav rosinājuši paplašināt pakalpojumu klāstu? Pirmspandēmijas periodā bibliobusā varēja noformēt reģionālās preses un žurnālu abonementu, veikt komunālos maksājumus, bet tagad iedzīvotājiem tādas vēlmes neesot. Savulaik ekipāžai līdzī braucis sertificēts medicīnas darbinieks, un lasītājiem bijusi iespēja pie reizes gan izmērīt asinsspiedienu, gan pakonsultēties par veselību. «Ja man tagad lūgtu izdrukāt kādu dokumentu vai veikt maksājumu kase, es

neatteiktos palīdzēt,» Santa ir atvērta elastīgai komunikācijai.

Iedodiet kaut ko reālu!

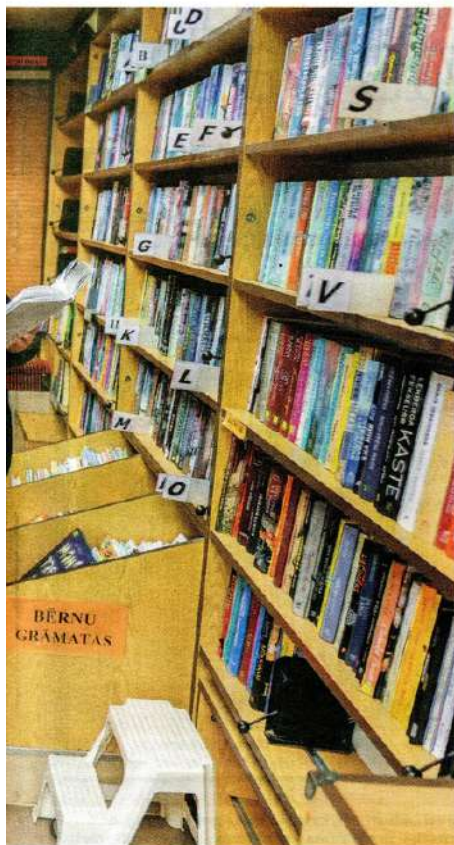
Kad nav jādodas pie lasītājiem, Santa Aškāja atrodas bibliotēkā vai gādā grāmatas no citām Dienvidkurzemes grāmatu krātuvēm. Bibliobusā ir trīs līdz četri tūkstoši eksemplāru, bet čaklākajiem abonentiem, kas vienā reizē ņem pa desmit grāmatām, ar to ir par maz. Santa skaidro: «Nav atsevišķa bibliobusa fonda, viss pieder Grobiņas pagasta bibliotēkai, kurā ir ap 9000 grāmatu. Vēdu līdzī arī nesen iepirkts. Mani lasītāji ir izglītoti – grib lasīt arī jaunākos izdevumus, kas izreklamēti žurnālos, kultūras rai-

Avots: Diena

Datums: 12-04-2024

Šanas priekam

espējas tuvāk mājoklim. Tās lasa gan seniori, gan jaunā paaudze



aidījumos, kaimiņu vai radnieku ieteikti. Pašlaik pieprasīta ir iru. Cenšos piemeklēt interesantu sortimentu arī mūsu jaunajiem inta Aškāja.

FOTO: JĀNIS VECRĀLIS

dījumos, kaimiņu vai radnieku ieteikti. Pašlaik pieprasīta ir Zanes Nuts grāmata *Džekpotis* un Donnas Tartas *Cīgļiņi*. Bijušās skolotājas pieprasa «gudru» literatūru, ja tādas nav uz vietas, braucu uz Liepājas Centrālo zinātnisko bibliotēku. Cenšos piemeklēt interesantu sortimentu arī mūsu jaunajiem inta Aškāja.

Populārākie žanri – stāsti par mīlestību, kriminālromāni, ezoterika, pazīstamu personību biogrāfijas. Daļai lasītāju nepatīk izdomājumi, viņi lūdz: «Iedodiet kaut ko reālu!» Otra galējība ir fantastikas žanrs, kas piesaista lielākoties pusaudžus. Dažai seniori bibliotekāre piedāvā

vā argentiniešu autores Agustinas Basterrikas izaicināto romānu *Izsmalcināta gaļa* un tad gaidā atsauksmes.

Santa ir divu bērnu māmiņa, varbūt tāpēc īpaši piedoma par divdesmit sešiem jaunākās paaudzes klientiem. Tiesa, ēdīšu šajā segmentā nav daudz, toriņi viņi ierodas katru mēnesi un pieprasa grāmatas arī angļu valodā. «Kopā ar mammu uz bibliobusu regulāri nāca pusaudze, piedāvāju fantastiku, romānus latviešu valodā, bet viņa neko negribēja. Pēc gada meitene pajēma grāmatu angļu valodā un nu ir pastāvīga lasītāja. Aptaujājot jauniesus par viņu interesēm, uztaisīju sarakstu ar populārākajām angļu grā-



▲ SOFERES Rītas Jaunalkšnes ampluā ir tehnika: «Esmu traktorista, šeit «izklaidējos.» Ja piezvana no adreses, kuras vēl nav bibliobusa sarakstā, Rīta vispirms pārbauda, vai tur varēs nokļūt un izklūt.



▲ BIBLIOTEKĀRE Santa Aškāja spriež, ka drukātais vārds savu vērtību tuvākajā nākotnē nezaudēs: «Gribas ticēt, ka vienmēr būs cilvēki, kam patīks turēt rokas istu grāmatu.»

matām, jo, manuprāt, apmierināt viņu vajadzības ir lieliski: mums ir svarīgi noturēt un vairot lasīšanas prieku. Tāpēc rūpējamies arī par pirmsskolas vecuma bērniem, kuri sākumā nāk līdzī māmām, vecākajiem brāļiem un māsām. Skolēni brīvlaikā aktīvāk apmeklē bibliobusu, lai atrastu vēlamo lasāmvielu vai skolas ieteikto literatūru.»

Ak kungs, tā zupa!

Bibliobuss galvenokārt apmierina pensionāru vajadzības. Ja cilvēkam cienījamos gadus nav sava transporta, viņš kaut kā nokļūst līdz veikalam un nes uz mājām pārtiku, nevis smagas grāmatas. Bibliobusa vadītāja Rīta Jaunalksne piebilst: «Kad zviedri veidoja filmu par mūsu bibliobusu, līdzī atbraukušais provinces pārstāvis pauda neizpratni – kāda velna pēc jūs kuļaties septiņus astoņus kilometrus pa

mežu, un tur viens tantuks galā sēdēs! Bet, ja tam tantukam pietrūks iespējas lasīt, viņa būs beigta. Tas tāpat kā jauniešiem atņemot viedierīci.»

Labā sadarbība izveidojusies ar Valsts sociālās aprūpes centra *Kurzeme* filiāles *Iļģi* kustīgajiem iemītniekiem. Goļošajiem pacientiem lasāmvielu piegādā sociālais darbinieks. Santa Aškāja uzrunājusi arī citus pensionātus, bet pagaidām interese nav izrādīta.

Santa spriež, ka drukātais vārds savu vērtību tuvākajā nākotnē nezaudēs: «Es pati e-grāmatas nelasu, to nedara ne manas draudzenes, ne tie, kas nāk uz bibliobusu. Jā, tas kaut kādā veidā ir ērti, bet gribas ticēt, ka vienmēr būs cilvēki, kam patīks turēt rokas istu grāmatu. Ziņas, aktuālos jaunumus ātrāk ir uzziņāt interneta portālos, laikrakstus tie varētu izkonkurēt, bet bibliobusa piedāvātē 44 žurnāli joprojām ir cienā. Pe-



▲ 1980. gadā ražoto bibliobusu 2009. gadā Grobiņas novadam uzdāvināja Ofenbahas pilsētas pašvaldība Vācijā. Arī tur «optiņš» kalpojis šim mērķim.

dējie numuri uz vietas ir retāk, jo bibliobusa lasītājiem tos izsniedz uz mēnesi. Mans uzdevums ir padalīt, visus jaunus nedot vienam. Manuprāt, tādi žurnāli kā *Dārza Pasaule*, *Veselība*, tāpat *Darī Pats* nenoveco. Ja interesē konkrēta tēma, cilvēks lasa arī pirms vairākiem gadiem izdotos. *Privāto Dzīvi* neabonējam, šos žurnālus mums dāvina lasītāji, un mēs savukārt piedāvājam citiem, kam tik palasīt dzelzteni presi. Grāmatu dāvinājumus ļoti izvērtējam, neņemam vērā, kas par trim gadiem, klasiku pieprasa vien retais.»

Ja ikdienu paiet grāmatu pasaulē, vai ir patīksana baudīt literatūru brīvā laikā? Santa teic, ka tas atkarīgs arī no noskaņojuma: «Vienā nedēļā izlasu trīs grāmatas, tā teikt, saņemu devu un tad – iepauzēju. Šobrīd interesē konkrēti latviešu autoru, piemēram, Zanes Nuts, Karīnas Račko un Gunitas Lagzdiņas, daļrade. Patīk viņu rakstīšanas stils, aizrauj fantāzijas lidojums. Izdzīvotās varoņa ciešanas dažkārt ļauj pašai izmukt no nepareiziem lēmumiem. Mani bērni lasa vairāk nekā vīrs. Pēc seriāliņa noskatīšanās televīzijā atnesu mājās lietuviešu rakstniece Līnas Žutautes grāmatīti *Kika Mika*. Trīsgadīgais dēliņš ļoti iedvesmojas no grāmatas par *Nekārtības rīķīti*. Meitai šogad jāsāk iet pirmajā klasē, viņai grāmatas ir ļoti svarīgas. Vakaros pirms aizmigšanas lasām pasakas. Ja viņi tiek bibliotēkā, tad ir strīds, lai abiem būtu vienāds grāmatu skaits. Meiteņu favorīts ir Elza no multfilmas *Lelus sirds*»

Lai gan dienu iepriekš abonēnts saņem izziņu par bibliobusa ierašanos, noiztikt bez kurioziem: «Ja nevaram sagaidīt norunātajā laikā, tad zvanām. Ak kungs, iesaucas kundze, es taču zupu uzliku vāriet un aizmirsu, tūlīt būšu klāt! Agrāk Liepājas tuvumā bija gana daudz lasītāju, kas lasīja krievu valodā, tagad situācija mainījusies, šīs grāmatas paredzēts norakstīt.»

Santa ar bibliobusu ir saistīta divus gadus, Rīta – piecpadsmit. Rītas ampluā ir tehnika: «Esmu traktoriste, šeit «izklaidējos». Kopā ar vīru remontējam, krāsojam 1980. gadā ražoto bibliobusu, ko 2009. gadā Grobiņas novadam uzdāvināja Ofenbahas pilsētas pašvaldība Vācijā. Arī tur «optiņš» kalpojis šim mērķim.» Jautāta, vai uz lauku ceļiem nav gadījies nostrigt, Sofere atjoko, ka viņas mīļākais gadalaiks ir ziema un reizēm sniegu nācies stumt ar buferi. Ja piezvana no adreses, kuras vēl nav bibliobusa sarakstā, Rīta vispirms pārbauda, vai tur varēs nokļūt un izklūt.

Savukārt Santai ir bakalaura grāds inženierzinātnēs. «Septiņus gadus nostrādāju par tehnologi apģērbu ražošanā un sapratu, ka nevelos to darīt visu mūžu. Izlasīju sludinājumu, pieteicos, tieši manā dzimšanas dienā notika darba intervija, un jau vakarā saņēmu zvanu, ka esmu pieņemta. Visu bērniņu esmu lasījusi, bet dzīvē bija posms, kad fiziski nesanača nokļūt līdz bibliotēkai. Man tiesām patīk darbs ar grāmatām un izbraukumiem,» mirdzums sievietes acīs neļauj par to šaubīties. ●

Avots: Diena

Datums: 12-04-2024



MAZSALACAS BIBLIOTĒKĀRES – Ieva Bāliņa (no labās), Liene Apsīte un Aija Kārklīņa. Fotomirklī Zane Jeske, Mazsalacas bibliotēkas vadītāja, atradās komandējumā.



ŠOBRĪD BIBLIOTĒKĀ SKATĀMAS DIVAS IZSTĀDES. Attēlā ieskaits izstādē, kas ir bibliotēkas vestibīlā – Sandras Vestermanes gleznu izstāde «Koki». Bērnu nodājā skatāma Martas Aleksandras Grantiņas izstāde «Saikne, kuru nevaram izskaidrot».

Ārijas Romanovskas foto

Bibliotēkā – arī kultūras dzīve

Elva Jēkabsons

Bibliotēka sen vairs nav tikai vieta, kur aiziet apmainīt grāmatas, palasīt kādu žurnālu vai izmantot datoru. Bibliotēkās notiek dažādi pasākumi, izstādes, tikšanās, tāpēc var teikt, ka bibliotēkas lieliski papildina kultūras dzīvi pilsētā vai pagastā, kurā atrodas. Šoreiz tikāmies ar Mazsalacas bibliotēkas darbiniecēm – vecākajām bibliotekārēm IEVU BĀLIŅU, AIJU KĀRKLĪŅU, kā arī LIENI APSĪTI. Viņas pastāstīja par dažādiem jaunumiem bibliotēkā, kā arī grāmatu lasīšanas aktivitātēm un nākotnes plāniem.

Mazsalacas bibliotēkas kolektīvam – papildinājums

Ieva Bāliņa ir jauna darbiniece Mazsalacas bibliotēkā, līdz šim viņa darba pienākumus veica Skaņkalnes pagasta bibliotēkā, kura tika reorganizēta. Ieva sarunā smej, ka nekādā *jauniņā* gan viņa nav – ir bibliotekāre jau 38 gadus! Stāsta Ieva:

«Mazsalacā strādāju kopš janvāra, šobrīd ir pilni trīs mēneši. Aizvien norisinās Skaņkalnes bibliotēkas reorganizācijas process, tas ir smagnēji. Grāmatas no Skaņkalnes bibliotēkas krājuma tiek nodotas citām Valmieras novada bibliotēkām, bija saraksts, kolēģes varēja pieteikties uz grāmatām, ko nu kura bibliotēka vēlējas. Kataloģizācijas nodaļas vadītāja Ilona pie šī procesa ļoti čākli strādāja, jo tika reorganizēta arī Ķoņu pagasta bibliotēka. Vēl pēdējā grāmatu kaudzīte stāv, pēdējās mēbeles nesēn tika aizvestas uz Rencēnu pagasta 2. bibliotēku.

Lai gan šeit strādāju jau trīs mēnešus, man vēl ir jāiejiņas kolektīvā, kaut gan mēs esam pazīstamas jau ilgu laiku. Skaņkalnes pagasta bibliotēkai vienmēr bija laba sadarbība ar Mazsalacas pilsētas bibliotēku, esmu šeit rīkojusi pat dažādus pasākumus, esam braukušas dažādās ekskursijās kopā, tomēr nestrādājām kopā dienā. Nav tā, ka ir slikti, darbam Mazsalacā ir arī plusi – šeit ir kolektīvs, ir kolēģes,

kam paprasīt kādu padomu, ja nepieciešams. Mans pamata pienākums šeit Mazsalacas pilsētas bibliotēkā tāpat kā iepriekš, strādājot Skaņkalnes pagasta bibliotēkā, ir veidot laikraksta «Liesma» rakstu bibliogrāfiskos aprakstus Valmieras novada bibliotēku kopkatalogā ALISE.»

Aktualitātes Bērnu nodājā

Savukārt Liene Apsīte stāsta: «Kopš janvāra sestdienās pulksten 9:00 – 15:00 strādā ne tikai Pieaugušo nodaļa, bet arī Bērnu nodaļa. Tā tas būs līdz jūnijam, kad sākas atvaļinājumu laiks, tāpēc vasarā bibliotēka strādās tikai darbdienās. Tas, ka Bērnu nodaļa strādā arī sestdienās, nozīmē, ka var rīkot kādus pasākumus tieši sestdienā – bija radošā darbnīca ar Diānu Hofmani, mēs veidojām kartītes ar klīšējām, kuras izgatavoja no dzēšgumijas.

Mums arī lasīšanas aktivitātes «Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2023» noslēguma pasākums notika sestdienā, 16. martā, – tas bija ļoti apmeklēts pasākums. Bija nedaudz virs 20 dalībniekiem, kas bija aizpildījuši «BJVŽ 2023» noslēguma anketas un varēja iegūt balvas – grāmatnīcas «Jānis Roze» dāvanu kartes. Mums bija iekšējais balsojums par to, kura grāmata katram vislabāk bija patikusi, un tas mazliet atšķīrās no kopējā vērtējuma. Bērnu vērtējumā 5+ vecuma grupā pirmo vietu ieņēma Aivara Neibarta dzejoļu krājums «Naudiena.rrr», 9+ vecuma grupā uzvaras laurus plūca lietuviešu bērnu rakstnieces Gajas Gunas Ekles grāmata «Brālis, kas nebija vajadzīgs», 11+ vecuma grupā visiem ļoti patika Rēli Reinausa grāmatīņa «Kā mans tētis atrada sev sievu», 15+ favorīts bija Mačila komikss «Kinderlande». Vecākiem patika gan Virdžīnijas Grimaldi «Laiks atkal iedegt zvaigznes», gan Delfīnes de Vīgānas «Bērni ir karaļi.»

Ko cilvēki lasa

Liene turpina: «Aizvadītājā gadā bibliotēkā bija reģistrēts

vislielākais lasītāju skaits pēdējos desmit gados. Bibliotēkā reģistrēti 865 lietotāji, to skaitā 318 bērni un jaunieši līdz 18 gadiem. Pārskata periodā reģistrēti 83 jauni lietotāji, no tiem 45 bērni un jaunieši līdz 18 gadu vecumam. Bibliotēkas pakalpojums izmanto 49,5% no iedzīvotāju skaita Mazsalacas pilsētā un pagastā, savukārt bērnu un jauniešu līdz 18 gadu vecumam aptvērums par 7% pārsniedz reģistrēto bērnu un jauniešu skaitu pilsētā un pagastā. Bibliotēkā reģistrēti arī 52 pirmsskolas vecuma bērni.

Pandēmijas laikā lasītāju skaits bija par trešo daļu mazāks. Mēs gatavojām grāmatu paciņas pēc pieprasījuma, bija cilvēki, kas izmantoja šīs iespējas, dažus cilvēkus mēs zaudējām kā lasītājus, jo viņiem uzradās citas lietas, ko darīt brīvā laikā. Cilvēkiem arī ir grūti noformulēt to, ko viņi grib, – ja netiek iekšā, pie plauktu paskatīties, pašķīrstīt, tad ir grūti viņiem ieteikt kādu grāmatu. Protams, ir lasītāji, kuru grāmatu gauri mēs ļoti zinām.

Bērniem ļoti patīk interaktīvās grāmatas, kur var piespiest skaņu podziņas, kuru klāt ir klaviatūra, kur var uzspiest un iedegt kādu gaismu. Izdevniecībā «Liels un mazs» ir iznākušas piecas grāmatas sērijā par Lupatiņiem, kurām klāt nāk interaktīva pildspalva, ar kuru, piemērojot attiecīgo skaņu failu, var *staigāt* pa visiem attēliem, un tur uzdod jautājumus, pastāsta visu, kas tur notiek, nav pat jāprol lasīt. Šīm grāmatām ir ļoti liels pieprasījums, jo tās patīk gan bērniem, gan pieaugušajiem. Pusaudziem ļoti populāri ir grafiskie romāni jeb komiksi. Protams, aktuālas bija arī «Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2023» grāmatas, bija bērni, kas iesaistījās un izlasīja tikai vienu grāmatu, divas vai trīs, kas arī ir labi, jo tāda veidā veicina lasītprasmi! Aktuālākas kļūst grāmatas angļu valodā, mums uz trīs mēnešiem ir pasūtīta SBA grāmatu kopa angļu valodā no Valmieras bibliotēkas. Mums ir izveidojusies lieliska sadarbība ar citām Val-

mieras novada bibliotēkām, un varam saņemt grāmatu kopas pēc pieprasījuma, līdz ar to arī mūsu lasītāji izlasa grāmatas, kas neatrodas mūsu bibliotēkas fondā.»

Par pieaugušo nodaļas lasītājiem žanriem un grāmatām stāsta Aija Kārklīņa: «Tādu vienu vispopulārāko žanru es nevaru nosaukt, katram ir savs, piemēram, populāru cilvēku biogrāfijas, vēsturiskais vai romantiskais romāns, trilleri vai detektīvi. Ir arī pieprasījums tikai pēc autoru vīriešu sarakstītiem darbiem. Pagājušajā gadā lasītāki latviešu autore bija Dace Judina sērijā «Izmeklē Anna Elizabeti». No ārzemju grāmatām lasītāki bija īru rakstnieces Lūsijas Railijas grāmata cikls par septiņām māsām, kā arī amerikāņu rakstnieces Kārenas Vaitas Tredstrītas sērija. No biogrāfiskajām grāmatām – Miks Zvirbulis «Esmu mierīgs kā pielādēts lielgabals.»»

Iesaiste projektos

«Vienmēr esam iesaistījušas dažādos projektos. Piemēram, bibliotēka bijusi iniciatore Valmieras novada pašvaldības iedzīvotāju iniciatīvas projektam «Vieda» un sadarbības partneris LIVIND starptautiskajā pilotprojektā «Vārdu un uzvārdu stāsti», Valmieras bibliotēkas un Zonta kluba projektā «Biblioterapija ikvienam» un animators Daces Liepas iniciētiem projektiem «1,2,3 tie citi būs drīz...» un «4,5,6 – tie mums ar nav sveši...». Īstenots arī 2022. gadā atbalstītais iedzīvotāju līdzdalības budžeta projekts «Filozofu lapene», kas aizkavējās dažādu neplānotu un ar dokumentiem saistītu iemeslu dēļ. Lapenē, kura aprīkota gan ar elektrību, gan mēbelēm, vēl nav notikuši bibliotēkas organizētie pasākumi, bet tajā rudens sezonā labprāt uzturējās apkārtnē māju iedzīvotāji un bērni. Šogad, no 20. marta līdz rudenim, projekta *European Citizen Science* (amatierzinātne) ietvaros visas Valmieras novada publiskās bibliotēkas kopīgi veic novadpētniecības darbu ar gada tēmu «Vietvārdi». Arī Mazsalacas pilsētas bibliotēka uzrunās cilvēkus apzināt Mazsalacas vietvārdus un stāstus par to, kā tie radušies, un fiksēs šos vietvārdus kartēs. Arī vietējiem ir interesanti apzināt šos vietvārdus, jo ne jau visus mēs zinām. Šajā projektā ir iesaistījušies arī Mazsalacas Jauniešu centra dalībnieki, kuri palīdzēs vietvārdu apzināšanā. Jau-

niešiem tiks piedāvāta iespēja apgūt maksliģā intelekta iespējas, lai veidotu savāktu vietvārdu vizuālu atveidojumu,» tā Liene.

Nākotnes pasākumi bibliotēkā

Par pasākumiem stāsta Aija: «23. aprīlī pulksten 12:00 norisināsies literāra pastaiga «Sa-lasiņas pilsētā», kas norisināsies Bibliotēku nedēļas ietvaros. Atbilstoši vietai, ielai, ēkai vai objektam tiks piemeklēti literāri fragmenti no grāmatām, stāstiem, dzejojīem. 2. maijā plkst. 17:00 Mazsalacas pilsētas bibliotēkā novadniece Māra Zariņa grāmatas «Nejaušā mežinieka piedzīvojumi» prezentācija, 14. maijā no plkst. 11:00 līdz 17:00 Mazsalacas pilsētas bibliotēkā «Digitālās nedēļas 2024» ietvaros individuālas konsultācijas pēc pieprasījuma par digitālajām pamatprasmēm.

15. maijā plkst. 11:00 Mazsalacas pilsētas bibliotēka sadarībā ar Valmieras bibliotēku un Latvijas Nacionālo bibliotēku Sēļu muižā organizē cikla «Latviešu grāmatai 500» pasākumu «Pamanīt grāmatu. Grāmatu māksla un tās attīstība Latvijā». Ar priekš-lasījumiem uzstāsies: mākslas zinātniece Ingrida Burāne «Skaista grāmata. Ko tas nozīmē 20. gs. pieredzē. Desmit ievērojamākie mākslinieki laika kontekstā», latviešu grafiķis, mākslas zinātnieks Valdis Villerušs «Pirmais profesionālais latviešu grafiķis (arī grāmatu ilustrators) Augusts Daulģis» un latviešu ilustratore Agija Staka «Mūsdienu bērnu grāmatu ilustrēšanas tendences un kritēriji». Ja kādam ir nepieciešams transports no Mazsalacas uz Sēliem, lūdzam pieteikties līdz 30. aprīlim Mazsalacas pilsētas bibliotēkā.» Papildina Liene: «10. aprīlī būs stāstu pēcpusdiēna «Interesantas sarakstes». Ir stāstnieki, kuriem ir vēstulju kolekcijas, kuriem ir interesanti stāsti, bet nav nepieciešamas tikai vēstules, tie var būt SMS, e-pasti, telegrammas. Un nav jādalās ar ļoti intīmām un personiskām sarakstēm, piemēram, es atceros, ka man bija jāieskenē pastkarte, kurai otrā pusē bija vēstulīte, kurai ievadā bija rakstīts aptuveni šādi – vai tu esi dusmīgs vai miris, ka man neatbūdi? Un ir interesanti apskatīt šādas savdabīgas sarakstes. Vēl no nākotnē plānotiem pasākumiem – Bibliotēku nedēļas ietvaros, 24. aprīlī, būs radošā darbnīca bērniem «Uztaisi savu grāmatīti.»»

Avots: Liesma

Datums: 09-04-2024

Pilnveido digitālās prasmes

Valdis NAGLIS

Katru marta trešdienu Felicianovas bibliotēkā notiek iedzīvotāju digitālo prasmju pilnveides konsultatīvās stundas. Apcieņojot tās, uzzinām, kā šis apmācības nodar dažādās dzīves situācijās
(Turpinājums 8. lpp.)

Pilnveido digitālās prasmes

(Sākums 1. lpp.)

Pasākumos daudz apmeklētāju

Mūsdienu pasauli raksturo globalizācija, informācijas tehnoloģiju attīstība un vērtību daudzveidība. Digitālās prasmes kļūst arvien svarīgākas, sevišķi jau gados vecākiem cilvēkiem, kad jāsakaras ar datoru lietošanu datu analīzi un aizsardzību, izpratni par mākslīgā intelekta jautājumiem, privātumu un informācijas drošību.

Ar bibliotēkas dzīvi, notiekošo apmācības procesu un kursu apmeklējumu iepazīstina Felicianovas bibliotēkas vadītāja Lilita Šendo: – Lasītāju skaits ziemā ir mazāks, vasarās gan pie vecākiem, gan vecvecākiem sabrauc jaunieši, tad bibliotēku apmeklē kāds 100 cilvēku. Pasākumos gan piedalās daudzi, kā bija redzams metēņu svinēšanā. Tagad notika radošā darbnīca sākumskolas bērniem Lieldienu dekoru – olu, zaķu un apsveikumu darināšanā. Lepojamies ar “lāču” istabu, kur mikstās rotaļlietas saņesuši paši bērni.

Aktīvi apmeklē kursus

Lilita ir apguvusi SIA “Baltijas Datoru akadēmija” mācību kursu “Digitālā saziņa ar valsti: dzīves situācijās noderīgi e-risinājumi”, kura tēmas ir droša darbošanās internetā, izmantojot personu datu aizsardzības pamatprincipus, iedzīvotāju izpratne par portāla www.latvija.lv lietošanu, mācību vides www.manalattvija.lv izmantošana, kā arī vadlīnijas klientu individuālajai konsultēšanai. Pērn decembrī apmeklēts seminārs par krāpšanu digitālajā vidē un prak-



Bibliotēka lepojas ar “lāču” istabu.

tiskiem padomiem, kā darboties tiešsaistē.

Lilita stāsta: – Galvenais, ko mācu interesentiem, ir darbības ar WORD, Microsoft – vēstuļu rakstīšanu, sūtīšanu, saglabāšanu un dzēšanu. Apmeklētājiem aktuāla ir preses lasīšana un portāls datamed.lv, kur var apskatīties slimības lapas un slimības izmeklēšanas rezultātus.

Visaktīvākās kursu apmeklētājas ir Elita Maksimova un Velta Leščinska. Velta arī šodien ir atnākusi un atklāj tēmas, kas viņu visvairāk interesē: – Vienmēr datorā skatos jaunumus, starptautisko informāciju, darba sludinājumus. Bez šaubām, saistošs ir portāls sargs.lv, kurā ir ziņas par valsts aizsardzību. Man svarīga ir arī informācija par kaķu veselību.

Viena no galvenajām tēmām kursos ir datu aizsardzība un naudas krāpniecība. Te var padalīties ar savu pieredzi gadījumos, kad datorvidē darbojas krāpnieki. Kādus gan piemērus nestāsta saņakušie. Te ir vēstules no bankas, Valsts ieņēmumu dienesta, Latvijas mobīlā telefona un dažādām loterijām. Uz tādām ziņām atbildēt ir riskanti un labāk sazināties pašam ar attiecīgajiem dienestiem.

443 gadījumos izkrāpti 323 tūkstoši

Bibliotēkas apmeklētājs Pēteris Leščinskis maz lieto datoru, taču interesējas



Bibliotekāre Lilita Šendo apguva digitālās saziņas kursu.

par tādiem gadījumiem, kad krāpnieki izmanto telefonus. Pats ieteicamākais ir rīkties mierīgi un nepaļauties stresam, jo ziņas var saturēt negatīvu informāciju un steidzināt uz rīcību. Piemēram, ziņojums par nesamaksātu rēķinu vai tuvinieku nozaudētu tālruni. Jāatceras, ka bankas darbinieki nekad saziņai neizmanto tādas kanālus, kā Whatsap vai Viver. Tāpat bankas darbinieks nelūgs klientam atklāt personīgo informāciju, ievadīt Smart ID kodus un noteikti neatteiks saziņu valsts valodā.

Bez šaubām, pareiza rīcība par šādiem gadījumiem ir ziņošana Valsts policijai, jo pētījumu dati liecina, ka vairāk nekā puse iedzīvotāju Latvijā (55%) pēdējā gada laikā ir saņēmuši krāpnieciska rakstura telefona zvanu ar mērķi izkrāpt naudu. Šī gada pirmajos mēnešos 443 gadījumos izkrāpti 323 204 eiro. Tāpēc digitālās apmācības kursi un pieredzes apmaiņa bibliotēkās nenāks par skādi nevienam. □



Pēteris Leščinskis interesējas par digitālo informāciju kaut datoru lieto reti.

Bērnu grāmatu autore Ieva Samauska raksta ar zīmuli

Limbažu Galvenajā bibliotēkā ar kaišiem – Limbažu vidusskolas otrklasniekiem – tikās bērnu grāmatu rakstniece Ieva Samauska, lai pastāstītu par savām grāmatām.

Viņa uzrunāja bērnus vienkāršā valodā, stāstot par saviem mājdzīvniekiem, vietu, kurā dzīvo, jo *rakstnieks nav vientuļa sala, viņam apkārt ir dzīve*. Tāpat demonstrēja savu mīluļu un ģimenes attēlus. Tad tika lasīti dzejoļi. – *Bērni, iespējams, saprot mani labāk nekā pieaugušie*, – viņa atzina pēc pasākuma.

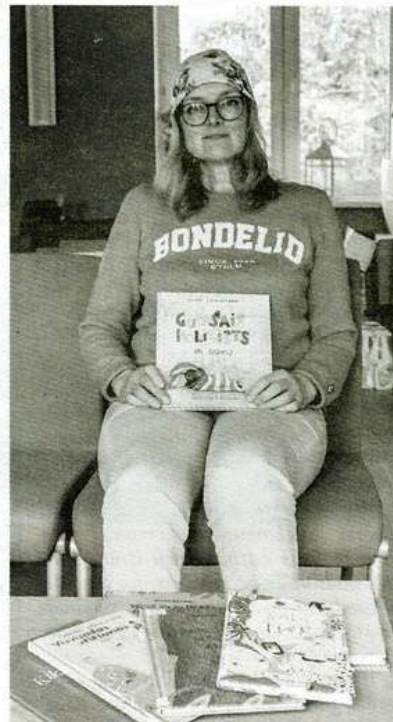
Rakstniece 2007. gadā apzināti atteikusies no algota darba žurnālā *Ieva*, lai nodotos rakstniecības arodam. Viņas prāts un fantāzija izveidojuši jau trīs desmitus grāmatu. Dažas tulkotas arī svešvalodās – igauņu un angļu. Pirmā grāmata, kas iznāca jau 2004. gadā, bija domāta pieaugušajiem. – *Tomēr arī tās tēma ir par bērniem – par to, kā gaidīju savu meitu. Man bija astrologa pareģojums, ka viņa nepiedzims. Tāpēc es rakstīju dienasgrāmatu*, – sacīja autore. Tagad meita Krista Betija ir

pieaugusi, studē tulkošanas zinības Ventspils Augstskolā, pati ir uzrakstījusi savu pirmo grāmatu, bet iztulkojusi jau piecas.

Turpinot stāstīt par pievēršanos rakstniecībai, Ie. Samauska atzina, ka tā notikusi pārdomu rezultātā. Viņa sapratusi, ka nav iespējams savienot pastāvīgu darbu ar radošo procesu. – *Secināju, ka Dievs mani aicina. Pagāja gan ilgs laiks, kamēr izgāju cauri šaubām*, – teica sarunbiedre, kurai savu izvēli nav nācies nožēlot, lai gan rakstnieka dzīve neesot viegla.

Vaicāta, kur smeļas iedvesmu savām grāmatām, viešņa atklāja: – *Iejas rodas no visa un tas var notikt jebkurā brīdī. Sevišķi ražīgi ir brīži no rīta, starp nomodu un nakti*. Taču tikpat labi jaunas ierosmes gūtas, dodoties ēst saldējumu. Lai pierakstītu ieceres, viņai vienmēr līdž ir blociņš un zīmulis, kuram otrā galā dzēšgumija. Autore sadarbojas ar vairākām izdevniecībām, piedāvājot tām jau gatavos manuskriptus.

Edmunda IMŠAS
teksts un foto



Ieva Samauska ar savu veikumu

Avots: Auseklis

Datums: 09-04-2024

Bibliotēkās jauns cenrādis

No 1. aprīļa stāsies spēkā jaunais Aizkraukles novada bibliotēku maksas pakalpojumu cenrādis.

Cenrādis papildināts un nedaudz mainīts izcenojums kopēšanas un datorizācijas pakalpojumiem. Ir precizēta maksa par A4 lapu iesiešanu ar spirāli. Par iesiešanu līdz 50 lapām būs jāmaksā 1,19 eiro, līdz 100 lapām – 1,37 eiro, līdz 200 lapām – 1,90 eiro, virs 200 lapām – 2,20 eiro.

Turpmāk bibliotēku apmeklētājiem būs pieejami jauni pakalpojumi. Kā viens no tiem ir grāmatu ievākšana Pļaviņu bibliotēkā, kura izmaksās 1,17 eiro par vienu grāmatu. Tāpat arī klientiem būs iespēja saņemt informācijas resursu saraksta sastādīšanu un dokumentu pārrakstīšanas pakalpojumus, tie izmaksās 7,50 eiro par stundu (samaksa pēc patērētā laika). Pakalpojumu klāstā ir pievienota iespēja pasūtīt dažādus izdevumus

no Latvijas Nacionālās bibliotēkas un citām bibliotēkām ārpus novada, šī pakalpojuma maksa ir saskaņā ar pasta pakalpojumu izmaksām. Plašāka informācija par sniegtajiem pakalpojumiem pieejama bibliotēkās.

Maksa par pakalpojumiem norādīta ar 21 % PVN.

Ar cenrāžiem var iepazīties pašvaldības tīmekļvietnē www.aizkraukle.lv, sadaļā *Pašvaldība – Maksas pakalpojumu cenrāži*.

Avots: Aizkraukle Novada Vēstis

Datums: 27-03-2024

Atklāj izstādi ar labu vēstījumu

→ 1. lpp.

Daudzeses pagasta bibliotēkā aizvadīti Ģimeņu lasīšanas svētki, kas pulcēja lielus un mazus lasītājus. To laikā atklāta Astridas Lindgrēnes piemiņas balvas izstāde un iekārtota Mazā bibliotēka.

IVETAS SKABAS
TEKSTS UN FOTO

"Liels notikums Daudzēvā, tik daudz bibliotēkas apmeklētāju nav piedzīvots," pasākuma ievadā sacīja Daudzeses pagasta bibliotēkas vadītāja Ingūna Purakalne. "Šodien pie mums ir ļoti skaista izstāde ar ļoti labu vēstījumu." Daudzēvā bija ieradusies Latvijas vecāku organizācijas "Mammamunteti.lv" vadītāja Inga Akmentiņa-Smildziņa un viņas vietniece Ella Karele.

Pētījumi nav iepriecinoši

Visš sākās ar to, ka bibliotēkas vadītāja Ingūna Purakalne bija uzaicinājusi Ingu novadīt lekciju par to, cik svarīgi ir bērniem lasīt priekšā. "Tas ir ļoti svarīgi," teic Inga Akmentiņa-Smildziņa. "Mūsu jaunākie pētījumi liecina, ka skolēnu lasītprasmes rādījumi Latvijā kritas. Tieši ģimene ir pirmsākums, no kā visvairāk atkarīgs, vai bērnam būs interese par lasīšanu."

Organizācijai "Mammamunteti.lv" izveidojās sadarbība ar Zviedrijas Karalistes vēstniecību un Zviedru institūtu. "Zviedriem ir arī Latvijā iemīļota rakstniece — Astrida Lindgrēne. Sadarbībā ar vēstniecību mēs izveidojām izstādi un dažādas aktivitātes, kas ļoti labi papildina tēmu par priekšā lasīšanu un lasīšanu vispār," sacīja I. Akmentiņa-Smildziņa.

Vērts palasīt arī pieaugušajiem

Ģimenes lasīšanas dienā Daudzēvā notika izstādes "Astridas Lindgrēnes piemiņas balva" atklāšana, Mazās bibliotēkas atklāšana un Ingas Akmentiņas-Smildziņas lekcija par lasīšanu un priekšā lasīšanu.

Uzsvērot, cik svarīga ir lasīšana kopā ar bērniem, Inga Akmentiņa-Smildziņa parādīja divas grāmatas, kuras bija atradusi bibliotēkas plauktos. Viena no tām "Ronja — laupītāja meita", kuras autore ir Astrida Lindgrēne. Arī sanākušie bērni piekrita, ka grāmata un tās galvenā varone ir zināma. Inga to bija izlasījusi bērniem un arī kā mamma saviem bērniem. "Es uz šo grāmatu paskatījos citām acīm," atzīst Inga. "Tāpēc iesaku arī pieaugušajiem



INGA AKMENTIŅA-SMILDZIŅA, Latvijas vecāku organizācijas "Mammamunteti.lv" vadītāja, rādot bērnu grāmatas, izstādes atklāšanas laikā uzsvē, cik svarīga ir lasīšana kopā ar bērniem.

Iesaku arī pieaugušajiem palasīt bērnu grāmatas, pat ja līdzās nav bērna, kam tās lasīt, lai paskatītos un padomātu, kas ir tās vērtības, ko autori mums gribējuši nodot.

INGA AKMENTIŅA-SMILDZIŅA.

LATVIJAS VECĀKU ORGANIZĀCIJAS "MAMMAMUNTEIEM.LV" VADĪTĀJA

palasīt bērnu grāmatas, pat ja līdzās nav bērna, kam tās lasīt, lai paskatītos un padomātu, kas ir tās vērtības, ko autori mums gribējuši nodot. Otra grāmatīņa arī bija zviedru autora — Svena Nūrdkvista par Petsona kungu un kaķi Findusu. Grāmata ir par iejūtību pret cilvēkiem, cilvēkiem gados, kā viņi dzīvo, kā noraugās uz apkārt notiekošo, kāda ir viņu vērtība dzīvē.

Nodibina piemiņas balvu

2002. gadā 94 gadu vecumā izcilā zviedru rakstniece Astrida Lindgrēne devās mūžībā. Tādā veidā Zviedrijas valdība nodibināja rakstniece piemiņas balvu, kuras mērķis ir gan godināt pasaulē slaveno un iemīļoto bērnu un jauniešu literatūras autori, gan popularizēt bēr-

niem un jauniešiem, cik svarīgi ir lasīt, uzsvērot visu labo, ko grāmatas dod. A. Lindgrēnes piemiņas balva tiek piešķirta katru gadu, un izstādē var uzzināt par nominētajiem autoriem un pievērst uzmanību viņu darbiem. Izstādes materiālos varam uzzināt, ka 2022. gadā piemiņas balvu saņēma zviedru bērnu grāmatu ilustratore Ēva Lindstrema, savukārt 2023. gadā — amerikāņu rakstniece Lorija Holsa Andresone.

Izstāde "Astridas Lindgrēnes piemiņas balva" Daudzeses bibliotēkā būs apskatāma līdz 14. aprīlim, pēc tam to varēs aplūkot arī citās novada bibliotēkās.

Patīk Mazā bibliotēka

Mazos lasītājus visvairāk iepriecināja Mazā bibliotēka. "Izstāde un

Mazā bibliotēka ir viens projekts kopā ar Zviedrijas vēstniecību. Mēdiji ziedoja grāmatas, mēs ziedojam tālāk, un tas paliks šeit, lai bērniem ir kā lasītava, lai attīstītu lasīšanas interesi un prasmi. Te var arī zīmēt un ieiet savā sapņū un fantāzijas pasaulē — teltī — un radīt jaunus tēlus zīmējot vai zīmēt to, ko izlasījuši," sacīja "Mammamunteti.lv" vadītājas vietniece Ella Karele. Plauktos izliktās ir zviedru autoru bērnu grāmatas. Izlasīto grāmatu varoņus un notikumus var arī uzzīmēt. Lasīt var, ne tikai sēžot pie galda, bet iekārtojoties atpūtas krēslā. Dāvinātie paklāji un spilveni to ļauj darīt arī uz grīdas. Atelpas brīžos var mēģināt šautrināties, ar kurām nevar savainoties, jo tās mērķi pielip ar magnētu palīdzību. Var lēkāt klases, kas arī iespējams Mazajā bibliotēkā uz īpaša paklāja. Mazie daudziesi atzina, ka viņiem te patīk un tas noteikti būs iemesls, lai ceļu uz bibliotēku mērotu biežāk.

To, kāda nozīme ir kopīgai lasīšanai ar bērniem, lasīt priekšā, lekcijā pastāstīja "Mammamunteti.lv" vadītāja Inga Akmentiņa-Smildziņa, kura šo tēmu ir pētījusi. Par to lasiet kādā no "Staburaga" nākamajiem numuriem. ♦

Avots: Staburags

Datums: 09-04-2024

«Rasas krāsas» – par izcilību darbos un novadā

DZINTRA DZENE

Ogres Centrālajā bibliotēkā skatāma Iekšējās Vizuālās mākslas studijas «Rasas krāsas» radošo darbu izstāde «Rasas krāsas» iebruca Jaunajā gadā ar Bugatti». Turpat skatāma studijas vadītājas un dibinātājas, mākslas pedagoģes Laumas Palmbahas, Mag.art. gleznu un grafiku, kā arī viņas dzīvesbiedra, Amatu skolas pasniedzēja Dionisija Miončinska, metāla svečturu ar dzintaru izstāde «Gaismas vilņošanās».

Izstādē ikvienam ir iespēja novērtēt gan mazo, gan arī lielo «Rasas krāsu» audzēkņu izspēnotos «Bugatti», kas ir viens no visu laiku izcilākajiem spēkratiem. Kā norāda L. Palmbaha – izstādes tēma ir – kā mēs kopjam izcilību katrs savā ikdienā – tajā, ko darām jebkurā vietā un jomā.

150 atšķirīgi «Bugatti»

«Šo izstādi Ogres Centrālajā bibliotēkā (OCB) pieteicām jau tūlīt pēc izstādes 2022. gadā, kas bija veltīta Vilhelmam Purvītīm un kurai divus gadus citīgi gatavojāmies. Pēc Covid-19 laika pasaule kļuvusi nedaudz savādāka, pamainījusies arī vērtības, nemaz nerunājot par to, kas notiek kaimiņos. Šī izstāde skar mums visiem tādu svarīgu tēmu un jautājumu – kas ir tas izcilais, kuru virzīties. Tas nav tikai stāsts par mašīnu «Bugatti», tas ir piemērs. Mēs visi raugāmies uz labākajiem, izcilākajiem piemēriem. Jautājums paliek – kas ir izcilība mūsu novadā,» saka L. Palmbaha un piebilst, ka ikvienam ir vairāk jāgrib domāt pozitīvi, par to, kas ir tas labākais, ko varam dot ikdienā, ik mirklī. «Katram mūsu studijas dalībniekam ir ļoti individuāls rokraksts, un tas ir pats galvenais. Lai arī kādu profesiju nākotnē jaunie mākslinieki izvēlētos, svarīga ir mērķtiecīga doma, ko mēs šeit arī mācām. Daudzviet pasaulē praktizē vienas tēmas ceļojošo izstāžu tradīciju. Izstāde OCB ir papildināta ar jauniem darbiem un ir pilnīgāka nekā Iekšējā un Tīnūz, kur šos darbus varēja apskatīt jau iepriekš,» stāsta «Rasas krāsu» vadītāja, piebilstot, ka šī tēma ļauj saprast, ko cilvēks viena uzdevuma ietvaros var radoši izdomāt un izdarīt.

«Bugatti» siluets, ko atpazīst visā pasaulē, ir kompozicionālais centrs, bet katrs no vairāk nekā simtpiecdesmit izstādē redzamajiem audzēkņu darbiem ir atšķirīgs.

Darbos redzamas pieaugušo un bērnu radošās domas izspaušmes krāsu un līniju valodā



Dionisija Miončinska svečturu šoreiz ir dabiskā dzintara akcenti, kuri papildina sudrabaino metālu ar siltiem toniem



stāsta par to, kas varētu apdzīvot atpazīstamo auto siluetu ar pozitīvām domām, cerību un pavasarīgo elpu, kas Latvijā, Ogrē, Iekšijē un visā lielajā Ogres novadā nepieciešama visu gadu.

Jauns radošais rokraksts

Symbolisks nosaukums dots arī pašu «Rasas krāsu» pedagoģu radošo darbu izstādei «Gaismas vilņošanās». Izstādē skatāmas aptuveni 14 pedējā laikā tapušās Laumas Palmbahas gleznas un grafikas darbi, bet tikai tāpēc, ka tie ir kā atsauces, kuri man nepieciešami kā ideju pēctecības nesēji. Tā ir kā saruna grafikai ar glezniecību, tā ir kā saruna cauri gadiem ar sevi pašu. Šis dielogs ir interesants man pašai, un ceru, ka varētu uzrunāt arī plašāku publiku.

Izstādē ietverti arī portreti – zīmējumi, kas savienojas ar gleznojumu, ar krāsu pasauli – sudrabainais grafīts ievijas krāsu faktūru siltajos toņos,» stāsta L. Palmbaha, piebilstot, ka viņai pašai tas ir jauns radošās domas izteiksmes līdzeklis.

Šajā izstādē stilistiski mainīties arī otra tās autora, Dionisija Miončinska, svečturu dizaina rokraksts, ja tā var teikt – viņa



Mirkļis no izstādes «Gaismas vilņošanās» atklāšanas



Lauma Palmbaha un Dionisija Miončinska izstādes «Gaismas vilņošanās» atklāšanā



Izstādē skatāmas aptuveni 14 pedējā laikā tapušās Laumas Palmbahas gleznas un grafikas



darbos ir vairāk geometriskā jūgenda iezīmes. Iepriekšējo darbu kolekcijā dominēja augu motīvi ar rasas lāsēm, bet šajā izstādē ir akcents uz koku zaru konstruktīvo ritmu un svečturu veidojuma vairāk jūtamās pasaules tautu ornamentu iezīmes. «Tie ir vairāk stilizēti un geometriski dizaina klasiskai izpratnei – formu vienkāršotībai ar mākslinieciskiem akcentiem. Darbos ir dabiskā dzintara akcenti, kas



Izstādē ikvienam ir iespēja novērtēt gan mazo, gan arī lielo «Rasas krāsu» audzēkņu izspēnotos «Bugatti»



Izstādē ietverti arī portreti – zīmējumi, kas savienojas ar gleznojumu, ar krāsu pasauli

piebilstot, ka šīs kolekcijas strādāja katru dienu vairāk nekā sešus mēnešus. Tie ir kā smalki juveliera darbi. Viņš arī agrāk ir izmantojis dzintaru, bet ne šādas geometriskas kompozīcijas izveidē. Izstādē ir arī sienas dekors ar dzintara lāsēm, kas eksponēts gleznas rāmīti. Lai tas paliek izstādes apmeklētājiem kā neliels pārsteigums. Tāpat kā Ansi Ciruli, Dionisiju šiem darbiem iedvesmoja arī nacionālā romantisma tēma,» stāsta L. Palmbaha, sakot paldies gan OCB direktorei Jautritei Putniņai, gan Aijai Bremšītei, kura kūrē šo izstādi.

Izcilības tēma turpinās

Jautāta par nākotnes plāniem, «Rasas krāsu» vadītāja stāsta, ka šobrīd noris darbs pie ornamentu izpēti – pasaules atpazīstamāko ornamentu veidošanu – jūdendstila meistara Viljama Morisa, arī Alfona Muhas un citu paraugu studijām. «Britu mākslinieks Viljams Morris joprojām ir atpazīstams zīmols tapēšu ornamentikas veidošanā visā pasaulē, un ar to mēs iepazīstinām «Rasas krāsu» dalībniekus. Tā arī ir viena no izcilības tēmām pasaulē, ko mēs Iekšijē, Ogres novadā turpinām iepazīt. Tas ir apmācību veids, kas balstās uz izcilības paraugiem,» stāsta L. Palmbaha, piebilstot, ka 2026. gadā gaidāma apaja Jaņa Rozentāla jubileja, līdz ar to «Rasas krāsas» laikus piesaika šo tēmu, jo J. Rozentāls ir Latvijas izcilība, kas ietverta Latvijas kultūras kanonā. Viņa daiļrade pētāma dažādos virzienos. Viņš ir nemanīgi izcilis paraugs Latvijas glezniecības un arī zīmēšanas kultūras vēsturē.

Tas jau ir neliels ieskaits nākotnes tēmās, bet 6. aprīlī atklātā «Rasas krāsu» audzēkņu un pedagoģu darbu izstāde OCB telpās bibliotēkas darba laikā ir skatāma līdz 31. maijam. Ieeja brīva. ●

Avots: Ogres Vēstis Visiem

Datums: 12-04-2024

Ziedoņa laiks Jūrmalā

Maijā tiek atzīmēta tautā iemīļotā dzejnieka Imanta Ziedoņa dzimšanas diena. Ziedoņa laikā aicinām iepazīt dzejnieka spilgto personību ceļojošajā izstādē, izstāigāt Imanta Ziedoņa bērnības un jaunības dienu takas kultūras tūrisma maršrutā un iesaistīties citās dzejniekam veltītās norisēs.

Ceļojošā izstāde "Es atkal neatvados"

Imanta Ziedoņa Ķemeru bibliotēkā līdz **10. maijam** skatāma Ziedoņa muzeja veidota ceļojošā izstāde "Es atkal neatvados". Izstāde veltīta Imantam Ziedonim – spēcīgai un daudzšķautņainai personībai, kura atstājusi zīmīgu nospiedumu dzejnieka līdzgaitniekos un sabiedrībā. Izstāde aicina uz satikšanos ar Imantu Ziedoni, akcentējot dzejnieka personību, viņa rakstura šķautnes un izpausmes, par kurām liecinājuši dzejnieka laikabiedri un paziņas.

Imants Ziedonis kādā no epifānijām raksta par stereotīpiem, par vērtībām, par sabiedrības uzspiestu viedokli un paradumiem, cilvēku raksturojot kā afišu stabu, kuru mūždien aplīmē ar dažādiem viedokļiem, sludinājumiem, aicinājumiem vai sūdzībām. Ziedoņa muzeja veidotajā izstādē izvietotais butaforais afišu stabs ir aplīmēts ar Ziedoņa laikabiedru stāstījumiem par viņa neordināro personību. Izstāde sniedz ieskatu Ziedoņa idejās un pasaules skatījumā, kas izpaudies

ne tikai dzejnieka darbos, bet arī bezbēdīgos, traģikomiskos, amizantos, pat neticamos atgadījumos.

Izstādes apmeklējuma laikā Imantu Ziedoni var iepazīt paša dzejnieka ierunātos stāstos, laikabiedru teiktajās, lasot viņa dzeju un atbildot uz jautājumiem.

Izstādē iekļauti materiāli no Ērika Hānberga grāmatas "Amizantais? Katram savs Imants Ziedonis", Ziedoņa muzeja, Rakstniecības un mūzikas muzeja, Ķemeru bibliotēkas "Ziedoņa klases" un privātpersonu krājuma materiāli.

Kultūras tūrisma maršruts "Noķer Ziedoni"

Ziedoņa dzīves gājumu, personību un daiļradi aicināti iepazīt, dodoties interaktīvā ceļojumā.

Kultūras tūrisma maršruts "Noķer Ziedoni!" izved pa Jūrmalu, Tukuma novadu un Tukumu, tā kopējais garums ir 111 kilometri, aplveida maršrutā iekļauti 17 pieturas punkti. Ikviens ceļotājs var izvēlēties, kā veikt šo

ceļojumu – braukt ar velosipēdu, motociklu, automašīnu vai, ielānojot garākas brīvdienas, izstāigāt Ziedoņa takas kājām.

Maršruta Jūrmalas posmā iekļauta Slokas bibliotēka, Kauguru Kultūras nams, Ķemeru ūdenstornis un Imanta Ziedoņa Ķemeru bibliotēka. Pēc atzīmētā maršruta kartē var uzmeklēt Ķemeru bibliotēkas veco ēku, kurā Ziedonis strādājis, un māju, kurā dzejnieks ar ģimeni savulaik dzīvojis, kā arī Ķemeru staciju un Ķemeru parku, kas pieminēti atmiņu stāstos.

Maršruta interaktīvā daļa ir krustvārdu mīkla, kurā iekļauti 17 jautājumi – viens jautājums katrā no pieturas punktiem. Atbildes uz jautājumiem var atrast maršruta kartē atzīmētajā pieturas punktā.

Dzejoļi, pasakas un epifānijas

No 29. aprīļa līdz 17. maijam Imanta Ziedoņa Ķemeru bibliotēka rīkos tiešsaistes zīmējumu konkursu "Uzzīmē Ziedoni". Konkursa dalībnieki – bērni un jaunieši (līdz 16 g.) – aicināti uzzīmēt savu mīļāko Imanta Ziedoņa dzejoļi un zīmējumu nosūtīt uz e-pasta adresi kemeru.biblioteka@jurmala.lv vai nogādāt Ķemeru bibliotēkā.

No 29. aprīļa līdz 31. maijam Ķemeru bibliotēkas apmeklētāji aicināti piedalīties "Ziedoņa "Krāsaino pasaku" izaicinājumā" – apmeklējot bibliotēku ar noteiktas pasakas krāsas elementu, nufotografēties un attēlu ievietot sociālajos tīklos. Plašāks izklāsts – Ķemeru bibliotēkas "Facebook" lapā.

3. maijā plkst. 16.00 Ķemeru pamatskolas zālē (Tukuma ielā 10) norisināsies Augšdaugavas novada teātra trupas "Trešais variants" uzvedums "Ziedonis. Epifānijas", kas veidots pēc Imanta Ziedoņa daiļrades motīviem.



Imanta Ziedoņa Ķemeru bibliotēkā skatāma dzejniekam veltīta izstāde "Es atkal neatvados".



Ar viedtālruni kameru noskenējiet QR kodu un iepazīstieties ar kultūras tūrisma maršrutu "Noķer Ziedoni"!

Avots: Jūrmalas Avīze

Datums: 05-04-2024

Staiceles pilsētas bibliotēkā – trīs izstādes

Šobrīd Staiceles bibliotēkā skatāmas trīs izstādes. Visu aprīli interesantu kolekciju *Vardītes...Bet varbūt tomēr apburts princis?* piedāvā Staiceles pamatskolas direktore Anda Timermane. Tāpat tur aplūkojamas Staiceles vecmeistaru – Kārļa Keres, Eduarda Cieša, Mārtiņa Penkas, Nikolaja Karagodina, Vladimira Apsīša un Hermana Karlsona gleznas. Šī ekspozīcija tapusi sadarbībā ar Staiceles muzeju *Pivālind*. Tāpat izstādīti Staiceles Apsīšu dzimtas rokdarbi, kuru apkopojumam dots nosaukums *Rokdarbu gēns*.

Avots: Auseklis

Datums: 10-04-2024